

POT NA VISLICE ni prijetna. Ampak naci na gornji sliki — J. Joekel — se drži kot da mu je vseeno. Spreddaj (na desni) je policaj, ki ga vodi v smrt. Joekel je "upravljal" koncentracijski tabor v Terezínu, kjer je bilo na tisoče jetnikov židovske vere siloma poginanih v smrt. Sedaj je enaka usoda njega zadela.

Zed. države center kompanije proti Sovjetski uniji

Nikjer toliko mržnje proti Rusiji kakor v tej deželi. — Nepredvidni diplomati večajo napetost. — Intrigiranje katoliške cerkve

Samuel Grafton piše v čikaškem "Sunu", da je govoril z mnogimi Američani, ki so se vrnili z dolgih potovanj v evropskih deželah in se čudijo, ko so ob vrnitvi videli pri nas toliko mržnje proti Rusiji. Rekli so mu, da kaj takega niso pričakovali.

V Angliji manj nasprotstva. Tudi v Angliji je precej protisovjetskega duha, toda niti zdaleč toliko kot v Zed. državah. Ni pa ga opaziti v Franciji.

V Angliji se proti Rusiji največ oglašuje Churchill, čeprav je bila pogodba dvajsetletnega prijateljstva z USSR sklenjena takrat ko je bil on premier.

Konservativni toki se jačajo. Nasprotstva do Rusije v Zed. državah so ideološka, ako jih je mogoče tako označiti. V evropskih deželah so v koalicijskih vladah tudi komunisti, tukaj se znova deluje, da se komunistično stranko prepove. V nekaterih državah je že sedaj nelegalna.

V Evropi naraščajo delavske stranke, tu so v novembrijskih volitvah progresivci v demokratski in republikanski stranki izgubili nad polovico mandatov. "Nov deal", ki je bil nekaj let v bojih za Rooseveltov program magnetična označba, je sedaj le še predmet za zbijanje šale. Demokrati se sedaj te besede ogibajo kolikor največ morejo.

Kajti "new deal" je pomenil Rooseveltu nekaj kompromis med socializmom in Hooverovim kapitalizmom. Sedaj smo spet ekonomsko popolnoma v starem kapitalizmu, ki pa ga njegovi pristaši imenujejo za "free enterprise." To ime lepše zveni. Free enterprise je evangelijski ameriškega kapitalizma. Tukajšnji posedujoči sloj je razredno (kapitalistično) zaveden in sovraži vse tiste, ki so za socializacijo ali za podržavljenje bogastev.

**Slavnost 30-letnice
IN KONCERT
"ZARJE"**
na Zahvalni dan 28. nov.
v Slov. nar. domu
CLEVELAND, O.

To je temeljni vzrok sovraštvu proti Rusiji, kajti njen gospodarski sistem uspeva in socializacija se širi tudi v druge evropske države.

Nevaren tekmeč. Ameriški kapitalizem smatra Sovjetsko unijo za nevarno svojem redu in profitom, zato je je zamrzal in to je vzrok, čemu toliko neprijateljskih člankov in knjig proti nji, čemu mnogi komentarci tako strupeno govore o njej in njenem sistemu.

Evropa se kreta na levo. Tu smo šli v zadnjih volitvah še bolj na desno. Drugod vodijo unije socialisti in komunisti. Tukaj so pod vodstvom pristašev kapitalističnega sistema. Izjeme so redke.

Res ima ta dežela višji življenjski standard kot katerakoli izmed evropskih držav, toda je bila v vojni poročno najmanj prizadeta in njena industrija je najmodernejša. Toda izgledi so tu, da se bo življenjski standard nižal čim bo konec sedanjega umetne prosperitete. In unije so v razrednem boju, čeprav se tega ne zavedajo. Kajti bore se proti izkoriščevalcem in za boljše življenjske razmere.

So tudi drugi vzroki Ta dežela je sedaj center kapitalizma, in pa center raznih takih elementov, ki tudi sovražijo Rusijo — dasi iz svojih vzrokov.

N. pr. jugoslovanski monarhisti, politični nasprotniki komunistov v delavskih in liberalnih krogih, katoliška hierarhija, klerikali (Konec na 5. strani.)

Pripravljanje novih protidelavskih zakonov

Novi kongres bo imel pred sabo predlogo za odpravo zaprte delavnice in pa predloge, s katerimi se bi stavke prepovedalo v vseh takih obratih, ki služijo ljudskemu interesom.

Nekatere posamezne države že imajo postavbe, ki zaprto delavnico prepovedujejo. Delodajalec ima v njih zakonito pravico najeti kogarkoli, neglede na unijo. Ako bo kdaj uveden tak zakon za vsa dežela, bo to za unije silen udarec.

Senator Ball iz Minnesote ima načrt zanj že pripravljen in ga bo predložil čim se novi kongres snide. Dalje so pripravljene predlo-

Jačanje opozicije proti vnanji politiki angleške delavske vlade

Na zadnjem kongresu angleških delavskih unij je bilo oddanih za resolucijo, v kateri se graja Bevinovo taktiko v vnanji politiki, tretjina glasov. To je Bevin in Attleja osupnilo, toda s staro taktiko sta nadaljevala.

V novembru pa se je nad petdeset-poslancev delavske stranke zavzelo pritirati to vprašanje v parlament s predlogom za nezaupnico Bevinu. Attlee jih je sicer prijel vsled kršitve discipline in jih pozval, da naj predlog umaknejo, ali pa odstopijo svoja poslanska mesta.

Nezadovoljni poslanci niso kaki "sopotniki" ali "rdečkarji", ampak odgovorni ljudje, večinoma voditelji unij, ki ne morejo razumeti, čemu naj delavska vlada vodi torijsko vnanjo politiko. Ni čudno, da Churchill izraža svoje soglasjanje z njo ob vsaki priliki.

Predlog upornih poslancev zahteva "bona fide socialistično vnanjo politiko" in izraža nado, da bo Attlee to potrebo razumel in izposloval spremembo.

Med seboj si nezadovoljni poslanci pripovedujejo, da ni Bevinova politika nič drugega kot capljanje za ameriškim državnim tajnikom Byrnesom, katerega spremlja v vsakem koraku.

Jasno je, da je torijem Bevinova taktika po volji. Žele le, da bi bil Bevin v nji bolj samostojen namesto toliko navezan na Byrnesa.

Poslanci, ki so podali svojo izjavo proti Bevinu, so nezadovoljni z večanjem napetosti med zapadom in Sovjetsko unijo. Smatrajo, da ako se bo to neovirano nadaljevalo, bo vojna med ameriškim kapitalizmom in sovjetskim komunizmom neizogibna. Zed. države si jačajo baze, modernizirajo mornarico ter letalstvo in izdelujejo atomske bombe. In Churchill vpije, da ima Rusija na vzhodu armado, ki je pripravljena razliti se po vsi Evropi.

Moskva izvaja, da vse to hujskanje vrše reakcionarni in tisti kapitalistični krogi, ki hočejo vojno proti Rusiji, dasi jo ona ne išče pač pa deluje za mir.

Seveda, na mirovni konferenci, ki se je vršila v Parizu, in sedaj v New Yorku, dolže za nesoglasja največ Molotova ter ostalo sovjetsko delegacijo. Ampak je jasno, da nastopa Byrnes zelo odločno in da je čestokrat nedostopen za kompromise. Bevin ga podpira.

Omenjeni angleški poslanci smatrajo, da ako bi Bevin prenehal toliko podpirati Byrnesa proti Rusom, bi nastalo ozračje mirnejše in ustvarjeni bi bili pogoji za graditev vzajemnega zaupanja med deželami namesto da se posebno v Zed. državah toliko govori in piše o neizogibni tretji svetovni vojni. Ni pa verjetno, da pride v angleški vnanji politiki kmalu do spremembe, ker je pregledboko v torijskih tokih in na ameriško toliko navezana, da se ji ne bo zlahka umakniti iz nje.

Francoski komunisti povabili socialistično stranko na posvetovanje za sestavo vlade

Francoska komunistična stranka, ki je sedaj najjačja stranka, se nadeja mandata za sestavo nove vlade, ako se ji posreči napraviti v ta namen zvezo s socialisti in še s kako drugo stranko. Kajti daso so komunisti dobili nekaj mandatov več kakor so jih imeli, so jih socialisti izgubili, tako da niti oboji skupaj nimajo večine.

Socialistična stranka je na vabilo komunistov odgovorila, da je pripravljena na pogajanja in ob enem da naj ji komunisti predložijo načrt in program, ki ga bi izvajali ako dobe vlado.

Tretja stranka, ki bi prišla v tej koaliciji s komunisti in socialisti v upoštevanje, je radikalno socialistična, dasi ni radikalna, ne socialistična, temveč le liberalna. Načeljuje ji Eduard Herriot, ki je bil že sam predsednik vlade in enkrat že v takozvani ljudski fronti s socialisti in komunisti.

Mnogi francoski politiki delujejo, da bi komunisti ne dobili vlade. To pa je mogoče le, ako ne dobe drugih v koalicijo z njimi. V tem slučaju bi dobila mandat stranka, ki je katoliška in za socialne reforme. A tudi ona

Živila se podražila od meseca junija do sedaj 56 odstotkov

Vladni viri v Washingtonu so izračunali, da so se živila podražila od 28. junija pa do novembra 56 odstotkov.

Cene drugih potrebščin so se v isti dobi dvignile 48 odstotkov. V prvih dneh, ko je Truman odpravil kontrolo nad cenami, so se dvignile povprečno 7 odstotkov. Cene industrialnega materiala so se dvignile nad 12 odstotkov.

Milo je podraženo 50 odstotkov. Ampak vlada tolaži, da bodo cene po božičnih praznikih začele padati, razen oblekam.

Možno je, da bodo šle nekatere stvari navzdol, toda druginja v splošnem bo postala še bolj občutna, ker so industrijalci podražili material in s tem bodo cene v prodajalnah na drobno še bolj narasle.

Višanje mezde daleč zaostaja za višanjem cen potrebščinam, in obeta se velik industrialni nemir ter val stvak. Vsakemu višanju plač takoj sledi nove podražitve. Le par stvari je še pod kontrolo OPA, n. pr. stanovanja, toda predsednik Truman je dejal, da bo lastnikom hiš dovoljeno stanarino primerno dvigniti.

Novo enostanovanjske hiše so toliko drage, da vladni urad FHL mnogim aplikantom posojila odreka. Smatra, da bi pri svojih sedanjih plačah obrokov ne zmogli. To se tiče bivših vojakov, ki bi radi stanovanja, a jih ne dobe pa morajo biti kje stisnjeni pri sorodnikih ali pa prijateljih.

Položaj je sedaj precej sličen onemu po prejšnji vojni. Kupna moč dolarja se niza in veliko ljudi se mora že sedaj posluževati prihrankov, čeprav so zaposleni. Ekonomski se boje, da spet dobimo depresijo in veliko brezposelnost. To so problemi, na katere sta vlada in kongres prav malo pripravljena. Smo pač za "free enterprise" in šele v polomih za kontrolo, ko je že nepozno.

Monopolsko časopisje

Listi kapitalista Kemsleyja v Angliji izhajajo v 8,500,000 izvodih dnevno. Urejevani so torijsko, kakor n. pr. Hearstovi, McCormickovi in drugi reakcionarni časopisi.

bi mogla sestaviti vlado le, če bi šli socialisti in druge stranke z njimi.

V francoski socialistični stranki so mnenja razdeljena. Vodstvo stranke ima levičarska skupina, toda precej poslancev bi rajše, ako bi šle v vlado spet vse tri največje francoske stranke, kakor so v nji sedaj.

Komunisti so takoj po volitvah izjavili, da so pripravljene prevzeti odgovornost vlade in smatrajo, da ne bo dobro za Francijo, ako bi jih druga stranka potpisnila v opozicijo.

In za socialiste pa ne bo dobro, ako bi šli v koalicijo rajše z republikanci kot s komunisti.

Zeteli je že s stališča socialističnega programa, da se sestavi tako vlado, ki bi delovala zanj.

godbo, kakor jo zahteva Lewis. Velika nada delodajalcev je, da jim bo mogoče z zakoni delavske strokovne in industrialne organizacije oslabiti in mnoge tudi uničiti, posebno v dolgotrajnih stavkah. Omenjeni senator je v intervjuju s časnikarji glede svojih predlogov dejal, da je zaprta delavnica najbolj reakcionarna stvar, ki si jo je mogoče misliti. In na svoji strani ima veliko senatorjev in poslancev.

Unijam vseh zvez se torej obeta veliko boja. Ako se bodo skupno pripravile nanj, bodo močne in v stanju preprečiti marksak naklep proti njim.

KOMENTARJI

Zbira in presoja urednik

"Chicago Tribune" z dne 14. nov. je priobčila dolg uredniški članek proti Louisu Adamiču. Naziva ga za Titovo orodje, za veteranskega "komunističnega sopotnika" in udriha po vsebini njegove knjige "Dinner at the White House". Očita mu, da dočim so naši fantje umirali na bojiščih, se je on zastoj gostil v Beli hiši, namesto da se bi ponudil službovati v armadi. Ker izhaja "Tribuna" dnevno v nad milijon izvodih, je članek za Adamiča ter njegovo knjigo precejšnja reklama, čeprav ni bil napisan v tak namen.

Eksekutiva AFL se je odločila ustanoviti v Nemčiji svoj biro, v namenu, da bo podpirala obnavljanje nemških delavskih unij. A njen pravi namen pri tem je pobijati radikalizem ter boj proti Sovjetski zvezi.

William Green ob vsaki priliki trdi, da unije v Rusiji niso svobodne. Kdo ve, koliko svobode bo ostalo unijam v tej deželi, ako bo v prihodnjem kongresu prevladoval v boju proti njim senator Ball iz Minnesote? Nedvomno se te nevarnosti zaveda tudi Green, ker kongresnike svari, naj se ne "prenaglijo". In enako jih opozarja John L. Lewis, ki je v politiki republikanec in bi se moral zmagati svoje stranke radovati, pa je ni, kot je razvidno iz članka v glasilu UMW, nič kaj vesel.

Jawaharlal Nehru je eden glavnih sedanjih borcev za osvoboditev Indije izpod angleškega imperializma. V novi indijski vladi je njen podpredsednik. Angleške in ameriške kapitalistične kroge je nedavno zelo presenetil, ko je v intervjuju s čas-

nikarji dejal, da je on v marsičem komunističnih nazorov. Socialistično literaturo dobro pozna. Voditelji kakor je Nehru so za bodočnost Indije dobro znamenje, ker se bore ne samo za osvoboditev dežele temveč tudi za nov gospodarski red.

Socialisti in komunisti v Rimu so 12. nov. priredili veliko manifestacijo na zgodovinski kapitalistični grič, kjer so proslavljali zmago ob morju rdečih zastav. In v Vatikanu pa so čezdalje bolj v skrbeh, ker se "glavno mesto krščanstva" pretvarja v marksistično postojanko.

Angleški kralj je imel v parlamentu govor o načrtih vlade, ki ga mu je napisal njen predsednik Clement Attlee. Govoril je o socializaciji, o svobodi Indije in o drugih takih stvareh, kakršnih ni nikoli omenjal, dokler so mu govore toriji pisali.

Iz Rima namigujejo, da bo papež brčkone imenoval zagrebškega nadškofa Stepinaca za kardinala. Ampak njegovega sedanjega stanja to ne bo spreminilo.

Ameriški katoliški škofje so na svojem zborovanju v Washingtonu izrekli svoje simpatije nadškofu Stepinacu in pozivali krščanski svet, da naj deluje za njegovo osvoboditev izpod Titovega totalitarstva. Imeli so zelo ostre besede tudi proti Rusiji, češ, da je ona tista sila, ki drži svet v svoji napetosti, namesto da si bi ustvaril trajen mir.

Predsedni Truman se pripravljamo, da naj resignira, ni udal pač pa republikanski večini v (Konec na 5. strani.)

MNOGO TOLMAČENJ, KAJ JE SVOBODA TISKA, ZBOROVANJA IN GOVORA

Pisci v Sovjetski uniji trdijo, da je njihov tisk res svoboden, ker je ljudski. Razlagajo, da se tega ne more reči o ameriškem časopisju, ker je svojina bogatašev in urejevano za njihove privatne interese in za privatni profit.

Ako se hočejo ameriške unije braniti pred napadi, si morajo najeti prostor za svoje argumente v kapitalističnih monopolskih listih, ker svojih velikih razširjenih listov nimajo. Toda v tem imajo kapitalistični interesi pred unijami prednost, ker lahko polnijo s svojo propagando časopise zastoj. Argumenti unijskih voditeljev so le včasih in površno omenjeni, ali pa tako, da se jih bi čimbolj diskreditiralo.

Veliki ameriški tisk je posest malega števila finančnikov ter drugih bogatašev. V volilnih kampanjah je z reakcionarji Rooseveltov "new deal" je bil v njemu silovito napadan, razen prve mesece, ko je bil položaj tako resen, da se mu niso upali ugovarjati.

O svobodi tiska se veliko piše in govori tudi v Angliji. Ampak je delavska vlada vseeno sklenila pogledati za kulise angleškega časopisja. Smatra, da so veliki angleški listi postali monopol par bogatih lastnikov, ki narekujejo, kako naj bo urejevano in proti komu. Torej tako časopisje ne more biti svobodno in ne izhaja v interesu splošnosti temveč za koristi privilegijev.

Lastniki v Angliji so proti ukrepu vlade zavpili, da jim streže po svobodi tiska, a preiskava bo izvršena, ne ve se pa, če bo kaj koristila.

Ameriški tisk zelo poudarja pomanjkanje svobodnih razprav v sovjetskem časopisju. Toda jasno je, da ker je časopisje v tej deželi posest kapitalistov, piše zanje in pobija socializem, pa naj bo demokratičen ali pa sovjetskega modela. Torej se čuje saha eno stran.

Delavstvo v tej deželi ima le malo listov in še to so večinoma glasila unij. Ako pa hočeš na širše polje, moraš imeti za ustanovitev dnevnik ali velike revije stotisočake ali pa tudi več milijonov kapitala. Delavstvo takih sredstev nima vzlic velikosti svojih unij. Odvisno je za sprejemanje novic od bogataškega časopisja in z njim vred kupuje s tem tudi protiujijsko propagando in strupeno gonjo proti progresivcem.

Kadar bo več razredne zavednosti med delavstvom, se bodo razširili saj socialistično usmerjeni tedniki in revije, dočim so sedaj navezani le na mal krog čitateljev.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

VAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75 za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00. Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL. Telephone: ROCKWELL 2864

Ideološki spori in manevri v unijah CIO

Eksekutiva CIO je predložila konvenciji svojih unij načelno izjavo, ki je v bistvu namenjena proti komunistom in "vsaki drugi stranki, ki se bi umešavala v unije CIO".

Philip Murray že dolgo preti, da raje pusti predsedništvo CIO kot pa da bi komuniste še toleriral. V mnogih unijah CIO imajo važna odbojniška mesta, in nekateri, n. pr. unija krznarjev, je popolnoma pod njihovo kontrolo. Saj tako trdijo njihni nasprotniki.

Da-si je Philip Murray precej strpen in je dostikrat odobral taktiko krogov, ki se jih smatra za "sopotnike", češ, da se ravna po "strankini liniji", je sedaj zavzel ostro, komunistom nasprotno stališče. Med slednjimi se slišja, da je to storil pod vplivom duhovščine, kajti Murray je veren katoličan. Tudi v mnogih unijah, n. pr. v nekaterih lokalnih jeklarske unije, so katoličani na vodilnih mestih.

Sedanji boj za trebljenje komunizma iz unij CIO bo sčasoma imel lahko pogubne posledice, čeprav se na tej konvenciji to še ne bo poznalo. Gotovo je tega nasprotovanja veliko tudi "stranka" kriva, ker skuša unije ter svoje pristaje v njih uporabljati za svoje politične namene.

Ampak protikomunistična vira, ki je sedaj v modi v tej deželi, ne more služiti organiziranemu delavstvu temveč le reakciji. Iz propagande bi človek sklepal, da je tu milijone, ne pa nekaj tisoč komunistov. Pravi namen te gonje je torej predvsem utrjevanje kapitalizma, ker s tega stališča se reakcija bojuje proti vsem, ki delujejo za socialne zakone, za več kontrole nad profitarji in za civilne svobodščine. Ni ga progresivca, ki bi mu reakcionarja propaganda še nikoli ne pritiskala komunističnega ali pa socialističnega pečata. Med "sopotnike" pristeva celo Mrs. Eleanor Roosevelt in pokojni Roosevelt je bil šestkrat nazivan za podpornika "rdečkarjev".

In dočim kapitalistična propaganda toliko udarja po "komunizmu", pa previdno molči o nevarnosti, ki je res nevarnost, namreč o jačanju raznih fašističnih gibanj, ki rastejo po deželi. Bilo bi dobro posebno za unije, če bi se bolj zanimale za te razne pokrete, ki pod masko vere, ali plemenskih predhodkov, delujejo za sistem, kakršnega je Hitler uvajal. Na to nevarnost je opozarjal in še opozarja eden bivših pomožnih pravnikov justičnega oddelka. Bil je odslovljen, ker je na nekem shodu dejal, da so imeli Hitlerjevi ljudje v Zed. državah zelo ozke stike, kar pričajo sedaj najdeni dokumenti v nemških arhivih. Kompromitirani so visoki politiki demokratske in republikanske stranke, pa je department raje tih kot pa da bi jih razgalil. Isti pravnik trdi, da ima podatke o taktičnem protiameriškem delovanju teh politikov tudi šef zvezne detektivske službe Edgar Hoover, toda v predavanjih raje govori proti komunistom kot pa da bi svaril pred fašizmom in udarjal po ljudeh, ki so v vojnem času intrigirali proti Rooseveltu ter njegovi politiki.

Monopol dvustranskega sistema

V New Yorku je bila v zadnjih volitvah odročena pravica do kandidatne liste socialistični ter dvema drugim strankama, ki so nominirale svoje kandidate. V prilog socialistične stranke so se zavzeli mnogi vplivni liberalci, pa ni nič pomagalo.

Vzrok, ki ga je za odklonitev navedel volilni urad, je, da so peticije pomanjkljive in da so v njih tudi druge napake.

Kdor vzrok za kako stvar išče, ga lahko najde. Posebno ga je lahko dobili v peticijah, ker ako se ne podpiše natančno tako kakor te imajo zapisanega v volilnem imeniku, pa je podpis neveljaven.

Dovoljeni pa sta bili v New Yorku poleg demokratske ter republikanske stranke tudi American Labor Party ter Liberal Party. Toda obe sta imeli na svoji listi iste kandidate kakor demokratska stranka, torej demokratski politiki niso imeli vzroka, da jima bi ugovarjali.

Prva je dobila za demokrate nad 400.000 glasov, druga pa blizu 200.000.

V Wisconsinu so bivši socialisti poskusili svoje srečo v demokratski stranki, med njimi nekdanji milwauski župan Daniel W. Hoan, ki je bil kandidat za gubernerja. Za republikanskim kandidatom je bil daleč zadaj.

Nekdaj napredno delavsko politično gibanje v Minnesoti je tudi skopnelo in dobe se samo še ostanki.

Sedaj spet mnogi govorijo o možnosti za ustanovitev "tretje" stranke, ki bi šla v boj v prihodnjih predsedniških volitvah. Toda na nedavni konferenci progresivcev, ki so se je udeležili mnogi odbojniki unij, politiki kakor je bivši notranji tajnik Ickes in liberalni intelektualci so znova sklenili, da na kako "tretjo" stranko še ni misliti. Pravijo, da razmere zanjo še niso zrele. Vrh tega so zakoni v mnogih državah takšni, da je novo politično stranko nemogoče ustanoviti. Torej je obveljala na konferenci stara ideja, da naj se deluje za napredne kandidate bodisi v demokratski kot v republikanski stranki. Nadaljevana bo potemtakem ista zmotna kakor zmotna. Kajti kaj pomaga, ako dobe tu pa tam zmagajo za kakoga politika Rooseveltovih nazorov, ko pa potem politično v svoji stranki tako malo pomenijo in vrh tega se jih še vsak čas lahko potisne na stran, ali pa vrže iz službe, kakor sta morala iz nje Wallace, Ickes in mnogi drugi progresivci.

Zelo slabo je v minulom volilnem boju opravil tudi politični

VISOKE GLAVE VELIKE TROJICE (Zed. držav, Sov. unije in Francije) na konferenci v New Yorku, kjer so se v drugem tednu v novembru znova lotile tržaškega vprašanja. Besed in zaslišanj je bilo nič koliko, a rezultat pa zanič.

KATKA ZUPANČIČ:

IVERI

Martinovanje

Vse taka in taka martinovanja so mi ostala v spominu. Nekatera vesela, kot jih tradicija zahteva, nekatera pa narobe. Ali eno od njih je bilo za smeh in jok.

Prišla sem martinovat domov k staršem. Brat je bil takrat že davno na Ruskem, vojna pa je še dalje divjala. Sestra je imela svoje posestvo na Mavrlenu, toda ker ji je bil mož v Ameriki, je bivala doma pri starših. Se Jože, ki je služil pri nas in pa dve dekleti, ki sta čez dan pomagali izkapat korenje—in našto je vse osobje, ki je sedlo k večerji, k obilni večerji. Kajti "Martinovo je le enkrat v letu in bogzna, če ni zadnje za katerega od nas..." je menila mati.

Ker pa so vojni predpisi in omejitve imele svoje ostre oči povsod, smo večna vrata zaklenili in okna skrbno zavesili, da nam ne bi kakšen očeladani bajonetar ne videl na mizo in še manj na peč, kjer so iz podolgate kože gledala kratka, okrogla bedra lepo opečene gosti.

A komaj smo brezskrbno čeb-ljaje začeli srebati juho z rezanci, je zdajci nekdo krepko potrkal po šipi in nekdo drugi je s pestmi razbijal po vratih.

Nam žlice iz rok. Ne pet ne šest smo bili vsi na prstih. Mati je planila h potici na drugi mizi in otepa je z rokami iskala z očmi primernega skrivališča. Prihodnji trenotek je bila potica skrita pod očetovo suknjo ob vznožju postelje. Sestra je hitela potiskati kozo na peč v kot in je na klopi stoječ mahala Jožetu, naj ji da nekaj, s čemer bo mogla zadelati razgled. ... Jože je pograbil z eno roko svojo suknjo, z drugo pa očetovo in v njo vred je tudi potegnil vso zgornjo skorjo s potice. Oče je hitro prinesel iz omare dobršen kos koruznega kruha, pa ga zdrobil v juho, da bo močniku podobna. Mati se je za tega vrnila iz zadnje sobe, kjer se je bil šopiril hleb prepovedanega 'belega'. Sklepirano potico je že nekdo drugi pokril s starim predpasnikom in ji posadil še Jožetov klobuk na glavo. Z mize je tudi že izginilo vse, kar ni imelo zveze z močnikom. V kuhinji se je še cvrl praženi krompir, sestra mu je prilila vode. Nekdo je prižgal otono, da je zamoril prijeten duh. Ne na minute, na sekunde je šlo.

Se en skrben pogled naokoli, in oče je šel odpirat, dočim smo mi mirno sedeli okrog 'močnika'. Dotakniti se ga nismo upali, ker bi spravili rezance na površje.

Debelo smo pogledali, ko so se prikazali na pragu maverlen-

ski fantje in možje. Šest jih je bilo, vsi drugi so bili na frontah. Umazanih lic in mokri, kakaj zunaj je pršelo. Vendar noč ni bila pretemna, ker je nekod za oblaki potovala polna luna.

"Kaj je? I. na Mavrlenu smo vam oteli hišo in hlev, pogorel je samo skedenj..." Sestra se je prestrašena ozrla po naših obrazih in menda videla, da je ušesa ne varajo. Oče je brez besede posegel po klobuku in iskal suknjo.

"Nikamor vam ni treba iti, razen nam po pljačo, te pa imate doma. Smo lačni in žejni! Saj smo tudi hiteli z našo 'sprico', kar se je dalo. Ves 'kaliček' smo izpraznili. ('Kaliček' je bil pivček, a širok, cementiran in pokrit vodnjak, iz katerega smo napajali živino.)

Mati se je znašla prva. Povabila jih je k mizi ter jim na kratko razložila zbrodo v skledi in brez oklevanja so začele škrtati žlice v njihovih rokah. Niso pa še utegnili izprazniti skled, ko zaropče znova na okna in vrata. Medtem ko smo domači že tako preplašeni poskočili, so se fantje za mizo samo muzali. "Oh, to so gotovo Bistričanje, kar zunaj jih pustite..."

Ali oče je bil že na vratih. "Ogenj ste imeli. Skedenj je šel, samo skedenj. Vse drugo smo rešili mi!" so pravili že na veži. Ali ko so prišli v sobo, se jim je spremenil glas. "Na, jih vidiš, hudiče? Oh, požeruhi grdi, vi..." In bati se je oilo, da bodo navallili nanje. Potolažila jih je gos, ki jo je mati prinesla na mizo. Sestra je stopila po zaliti krompir in solato in kaj kmalu so si vsi zadovoljno in veselo mazali brade in si poplakovali grla. Vmes so se seveda še zmerom pikali. "Prvi ste bili pri ognju, da, ampak s svojo špičico ne bi veliki opravili, ako ne bi mi privlekli svoje..."

Tu so prenehali vsi skupaj, kajti že zopet se je zaslišalo od zunaj ropotanje. "Ej, ej, Rodinčani bodo..." Saj se mi je zdelo, da se je nekaj pomikalo proti nam, ko smo se mi že odpravili sem. "Ali pa straženjski gladuhil? Vrag jih pocitraj, te in one!"

Zadeli so oboji, kajti prišli so ti in oni. In bila jih je vrsta, vam rečem. Oni tudi so gasili in še kako gasili! Ne v vodnjaku, ne v 'kaličku' ni več žličico vode, pa tudi nobene žive iskre več nikjer in "ste lahko veselil!"

"Kaj ste vi gasili! Saj ni bilo več ognja ne vode..."

"Glejte jih, no. Mar smo našli tam goreče tramovje, ali samo ugase cigare, haa? Naj bi začelo pihati..."

"Pihati... Hohoho! Ko je pa

vse mirno ko v votlem ključu in je pod noč še rositi začelo! Nič vas ne bi bilo treba, ne vas, ne vas! Mi Mavrlenci bi bili lahko vse sami opravili! Saj je bil ogenj konec konca naš!"

"Cuj jih, vrage l a k o m n e ! Cuj..."

"Kdo je lakomen, mi, ki smo si vse to," je zakrilil nad mizo, "zaslužili? ali vi, ki ste se pri-tepli samo na likof?"

Razpoloženje je postajalo vse bolj napeto. Ali mati je za tega našla nekaj izgubljene skorje nekje na peči, pokrila je z njo potico vsaj za silo, pa prinesla vse skupaj na mizo. "Nič, nič 'slabe volje'! Vsak od vas je storil nekaj dobrega in smo vam vsem hvaležni! Zato ne pojde nobeden ne lačen, ne žejen od hiše. Kar lepo se stisnite okrog mize! Jože, koraci na vežo po klop, da boste vsi sedeli in jedli. Bog vam požegnaj!" Za tem je šla še po hleb belega v zadnjo sobo.

Oglasil se je še oče, ki jim je že dva ali trikrat prinesel vina. "Kaj bi se res onegavili med sabo! Rajši bi povedali, če ste izpod skednja kaj rešili. Detelja in otava, vem, da je šla. Bilo pa je več orodja v skednju in pod njim, pred njim pa voz..." Kaj je z vozom?" Glas mu je bil ne-navadno nežen, kajti le nekaj dni prej je vstavljal vozu novo oje, ki ga je bil naredil on sam in je takrat trdil, da ga bo pre-živelo. "To oje in ta voz bosta regljala po naših poteh, ko bom jaž že zdavna v grobu."

Od voza je ostalo le železje, od grabelj samo žebeljčki, in tako daleč vse po vrsti.

Kakoj ogenj nastal, se ni zvedelo nikoli. Gasilci so se složno najedli in napili, se razžive-li in bi bili najrajši še zaplesali. Imeli so orglice in poskočne noge. Toda "vse, kar je prav!" je pošepetal eden med njimi in so odnehali. Proti jutru so se razšli. Od daleč smo slišali njihovo vriskanje.

Ze drugi dan je oče hodil po lozah. Čez leto in dan je stal že nov skedenj, večji in lepši, pokrit z opeko. Tudi hišo in hlev je dal oče pokriti z opeko. Danes je v razvalinah vse, hiša in hlev, in od skednja ni ostalo sledu. Požgali so vse Lah!

SEJA KLUBA ŠT. 1 JSZ

Chicago, Ill.—V petek 22. novembra bo redna seja kluba št. 1 JSZ. Na dnevnem redu bodo važna poročila, razprave o njih in potem bo diskuzija o sodobnih problemih ter svetovnih dogodkih, predvsem z ozirom na delavsko gibanje v raznih deželah.

Vstop vsakemu prost. — P. O.

Vojne poroke zelo rahle

Izmed ameriških vojakov, ki so se poročili med vojno v Evropi, jih je že nad 12.000 razporočeni. Vzrok teh kratkotrajnih ljubezni je pač običajna medvojna napetost, želja deklet, da se poroče, potem spoznanje, da so se motile, nezvestoba fantov in deklet in pa težave prilagoditve, kadar so neveste prišle sem za svojimi možmi. Sploh ostane le malo te vrste zakonov trajnih.

Ako verujete v poslanstvo, ki ga vrši "Proletarec", pomagajte mu v pridobivanju naročnikov in zbirajte prispevke v njegov tiskovni sklad!

Spori med velesilami pri graditvi miru so premostljivi, če hočejo

Zdi se včas, iz poročil o veliki petorici, ali četvorici, ali bolje, o veliki trojici, kakor da so razlike med njimi v mednarodnih problemih nepremostljive. Resnica je, da je treba med njimi le nekaj več razumevanja, pa bo šlo v mednarodni diplomaciji na bolje.

Članek Donald Bell, ki piše za časniško agencijo ONA, izvaja o tem sledeče:

Navzlic temu, da je razmerje velesil med seboj danes nekoliko boljše kot v zadnjih mesecih, so vendar analitiki mednarodnih odnošajev bolj v skrbeh kot kdajkoli prej. Toliko se je namreč nabralo važnih zadev in bistvenih vprašanj, da je komaj še mogoče napraviti si točno sliko mogočih splesti skupaj vse te razprave o najrazličnejših vprašanjih.

Svet zunanjih ministrov velike četvorice se je v začetku novembra zopet sestel v hotelu Waldorf Astoria. Na dnevnem redu so pogodbe s sateliti oisča. Treba je najti rešitev za trnjevi tržaški problem, razmejiti je treba Italijo in Jugoslavijo, urediti trgovski promet na Donavni, začrtati meje med Albanijo ter Belgarijo in Grčijo, in izdelati končnoveljavne pogoje za reparacijo.

Vsa ta vprašanja je prepustila zunanjim ministrom velike četvorice pariška mirovna konferenca. Odkločiti bo treba tudi o vprašanju, ali naj bodo sporne zadeve iz teh mirovnih pogodb predložene mednarodnemu sodišču, kot sta to predlagali ameriška in britanska delegacija, ali svetu ambasadorjev velike četvorice, kot predlaga Sovjetska unija.

Ministri nikakor ne smejo potrošiti mnogo časa za rešitev teh problemov, o katerih se je že razpravljalo več kot preveč. Saj hočejo načeti že vprašanje Nemčije in Avstrije — razpravljajo o teh vprašanjih se je že začelo še predno so se sestali ministri za zunanje zadeve v Waldorf Astoriji. Molotov, Byrnes in Bevin so vsi trije že povedali svetovni javnosti, kako si je vsakter izmed njih zamislil rešitev nemškega vprašanja.

Nemčija je dovolj velik problem, da bi zajela pozornost vsega sveta. Toda v trenutku, ko se začne razprava o kontroli atomske bombe, nam je težko paziti izključno le na nekaj drugega. Kajti atomska kontrola je zdaj postala del še večjega problema — svetovne razorožitve. Slišati je že predolgo, da naj mi ustavimo produkcijo atomskih bomb, ako bi Rusija v izmenno odpočkalca nekaj svojih čet iz srednje Evrope. Mnogokrat smo slišali tudi, da je svetovni mir odvisen od tega, ali bo uspelo kmalu urediti nemško vprašanje. Toda še bolj res je, da je svetovni mir odvisen od rešitve atomskega problema.

Molotov in Manuilski sta povedala v splošnem zasedanju zedinjenih narodov, da smatrata, da je pravica vetiranja velikih sil neobhodno potrebna za vzdrževanje mednarodnega miru. Ako bi ne bilo toliko važnih zadev na razpravi, bi nedvomno posvečali mnogo več pozornosti važnim debatom, ki se odvijajo v organizaciji zedinjenih narodov glede omejitve prava veta.

Eno najvažnejših vprašanj je razporeditev vojaških sil po svetu. Zedinjene države so pristale na ruski predlog, da se začne pregled ameriških, sovjetskih in britanskih čet vsepovsod na svetu. Odkrita in popolnoma javna razprava o tem vprašanju ute-gne privedi do umika nekaterih vojaških enot velesil, kar ute-gne spremeniti celokupno sedanje ravnovesje. Polovica človeštva, vsi kolonijalni narodi, so v največji meri zainteresirani v tej zadevi.

Drugi narodi pa so zopet v še večji meri napeto pozorni na razvoj vprašanja varuštva. Odbor zedinjenih narodov, katere-mu bo poverjena skrb, da uredi zadeve, ki se tičejo varuštva mandatiranih ozemelj, bo v svojih debatah razkril svetu, ali bodo Zed. države politično podpirale takozvane imperialistične sile, ker žele obdržati svoje baze na Tihem oceanu brez mednarodne kontrole, ali bodo nada-

ljevale svojo dosedanja politiko glede kolonij, ki je bila v glavnem anti-imperialistična. Ta zadeva je za nas velikega pomena, kajti jasno je, da postaja Sovjetska unija čedalje bolj zagovornik kolonijalnih narodov in ute-gne pridobiti njihovo naklonjenost, ako bi mi preveč odkrito podpirali imperialistično britansko politiko.

Mnogo teh problemov je med-sebojno povezanih. V bistvu gre za sestavljanje svetovne mirovne pogodbe — ne glede na to ali se odigrava v zedinjenih narodih ali v svetu zunanjih ministrov.

AFL in Južna Amerika

Ameriška delavska federacija se trudi, da bi dobila med organiziranim delavstvom v latinski Ameriki čimveč zaslonbe za svoje sorte politiko, pa jo CIO prekaša. Dasi ima AFL na svoji strani naše vladne organe in pa veliko več denarja kakor pa CIO v take namene, vzlic temu si do-slej še ni mogla ustvariti prisrčnosti, n. pr. sebi v latinskih de-želah južne in centralne Ame-rike.

A bo AFL še poskušala. Njena prizadevanja pri tem temelje največ na principu takozvane celotne ameriške enotnosti (južne in severne Amerike) ter bo-ja proti "komunizmu". Da se bi AFL zanimala kaj tudi za boj proti sistemu, ki je kriv vsega sedanjega socialnega zla—namreč proti kapitalizmu — kaj ta-kega njeni eksekutivi še na mi-sel ne pride.

Tako se na sestankih, ki jih sklicuje v latinski Ameriki ali pa njene zastopnike povablja sem, zbirajo večinoma le taki, ki so bolj prijateljski obstoječim režimom kakor pa načelu, da jih je treba odpraviti in z njimi vred garanje milijonov delavcev za privatni profit, tako da bi lahko potem delali za splošno blaginjo.

O Argentini trdijo, da je "fašistična" ali saj naklonjena fašizmu. Toda vzlic temu jo je predsednik AFL, William Green povabil, da naj pošlje zastopnike svojega organiziranega delavstva k nam, v vrnitev prijaznosti pa jih bo AFL poslala v Argentino.

Te sorte povabila, kompromisi in politični namigi so navadno preračunani v višjih krogih (v vladah) tako, da naj bi bilo delavstvu v škodo.

In tako se ta igra tudi v tem slučaju tudi razpleta.

Prispevek westmorelandske federacije

Na seji federacije SNPJ v Westmoreland Co., Pa., je bilo sklenjeno, da se prispeva Proletarcu v podporo \$10. Vsoto je poslal blag. Elexander Skerl iz Exporta, Pa.

Tole mi ne gre v glavo?

Kako to, da Ernest Bevin ne-če priznati, da je v vnanji poli-tiki odločno na strani angleškega imperializma, našega državnega tajnika Byrnesa in svetovne reakcije, to mi nikakor ne gre v glavo? Tudi tega ne zapopa-dem, kako je mogel pred volit-vami trditi nekaj povsem drugega kot sedaj dela. Tudi to mi ne gre v glavo, čemu se sedaj on in Atlee jezita nad onimi delav-skimi poslanci, ki se nad njuno vnanjo politiko upravičeno zgra-žajo.

PRIPovedNI DEL

JOŽE

Bilo je pred 11 leti. S tovarišem Jožetom Hodoščkom sva ležala v vlažni praproti za hotelom Bellevue in čakala. Prvič sva bila na akciji. Na vrh visoke smreke, ki stoji na obronku pri hotelu in je vidna po vsej Šiški, sva hotela obesiti veliko rdečo zastavo v pozdrav prvomajskemu jutru.

Ure v zvonikih so odbile polnoč. Vse je bilo že mirno. Proletarska Šiška je spala pod namo težko spanje, le od časa do časa sva čula z glavne ulice korake zapoznelega pešca ali policijske patrole. Tisto noč policija ni spala.

Ob eni je ugasnila na hotel-skem dvorišču zadnja luč. Splazila sva se do smreke in pripravila vse potrebno: drog, žico, zastavo. Se malo sva počakala. Vse je bilo mirno.

Mrazilo naju je, saj sva čepela v gozdu že od večera. Jože se je postavil ob deblu, da bi jaz po njem splezal čim višje in si prihranil moči. Z ramen sem se oprjel debela in pričel plezati. Tedaj pa je šum prebudil velikega psa na dvorišču hotela. Zalajal je. Počakal sem, da bi se umiril. Ko pa sem se ponovno vzpel za ped višje, je še siloviteje zalajal.

Jože je tiho zaklel, čeprav ni imel navade. Pes ni več utihnil. Zaganjal se je z verige proti nama, kot bi ga dražil sam vrag. Se sva čakala. V poslopju se je užgala luč in kmalu zatem tudi na dvorišču. Pes je lajal in se trgal, na dvorišču pa sva začela korake. Spustil sem se na tla in previdno sva se splazila do poti in po njej višje v hrib. Spet sva čakala, toda vselej, ko sva se bližala smreki, je pes tako silovito zalajal, da sva izgubila vsako upanje na uspeh najine akcije. Znova sva začela korake in gorovico in ni nama preostajalo drugega, kot da se čim prej umakneva.

Prvomajsko jutro je sililo iz zborovja, ko sva žalostna spravljalja najino rdečo zastavo zopet v skrivališče. Prva najina akcija ni uspela. Dolgo je rdeča zastava skrita čakala vstajenja, dolgo je čakal dneva, ko morje rdečih zastav v sončnem prvomajskem jutru oznanja novo dobo, novo lepše življenje.

Tovariš Jože po prvi akciji ni odnehal. Nešteto psov v službi starega reda je prežalo na rdeče zastave, jih trgalo in mrčvarilo. Jože se teh psov ni bal. Kot Skojevec je sprejel z njimi neizprosno boj. In Jožeta so zasledovali na vse pretege. Padal jim je v šape, pa se jim zopet iztrgal. Aretirali so ga, Jože pa je molčal. Ko so ga izpustili, je bil s podvojenimi močmi zopet na delu. Pa so ga zopet izsledili in zopet je romal v zapor. Psi so predobro vohali, da jim bi bilo mogoče zakriti sled. Življenje je bilo Jožeta kot malokoga, a Jože ni klonil.

Delo za pravično stvar delavskega razreda mu je vlivalo vedno novih moči in volje. Ko bi vsak drug obupal, se je Jože smejal. Ko je prihajal pretepen in mršav iz zapora, so njegove oči v ponosu sijale.

Zlom stare, gnile države je postavil pred delavca Jožeta nove naloge. Jože je videl pred seboj jasno svojo pot. Klic Partije mu je bil svet, toda črni fašistični psi so mu bili kmalu na sledu. Pred prvim majem 1. 1941. je bil zopet v šempetrski kasarni, pa so ga "milostno" izpustili. Jože je zapustil službo in delal za stvar. Kje bo spal in kaj jedel, mu ni bilo mar. Boj je zahteval celega človeka, vseh njegovih moči in Jože jih ni štedil.

Ko so aretirali narodnega heroja Toneta Tomšiča, se je Jože javil na drzno akcijo za njegovo rešitev.

Z bratom Kolmanom sta se pripeljala z zadnje strani do policijskih zaporov na Bleiweisovi cesti. Jože je preplezal zid in s šopom ključev stopil v zapor... Vlomil je vrata na hodnik — a Toneta Tomšiča žal ni bilo več v celici. Jože se je po isti poti vrnil nazaj, toda onstran zidu je padel v krepilje fašistom, ki so tam našli njegov suknjič. Bila je tema in niso videli, od kod je prišel, a ker so na istem dvorišču aretirali malo prej njegovega brata, tudi Jožeta niso več izpustili. Šop ključev je še utegnili odvreči, nato pa je zopet nastopil pot iz temnice v temnico.

Pri zaslišanju so hoteli iz Jožeta izsiliti priznanje, da je suknjič njegov. Jože je tajil. Pripeljali so velikega psa volčjaka, ki naj bi izsledil krivca, toda pes ni razumel, kaj zahtevajo od njega, ko so mu tiščali pod gobec Jožetov suknjič. Ko so uvideli brezuspešnost svojih poskusov, so nahujskali psa nanj. Pes je planil na Jožeta in mu zasadil zobe v pleča. Jože ni priznal, a to mu ni pomagalo. Ko so obsodili Toneta Tomšiča na smrt, sta bila obsojena tudi Jože in njegov brat na dolgoletno ječo.

Po italijanski kapitulaciji bi moral Jože v nemško taborišče. Bil pa je preslab in švabski zdravnik ga je izvrgel. Ves oslavljen je prišel Jože v partizane, a tu je kmalu oživel. Zdravje se mu je povrnilo in poleti leta 1944. je Jože odšel z osvobodjenega ozemlja tja, kjer je bilo delo najtežje — na Koroško. Ko je odhajal, sem ga srečal v Poljanah. Ves nasmejan mi je razkazoval novo rusko br-zostrelko: "Vidiš, take bi morali imeti že prej..."

Jožeta ni nazaj. Koroška zemlja, ki ga je rodila, je izpila njegovo kri.

Letos, ko se ob prvem svobodnem prazniku dela spominjam Jožetove prve akcije, naj bodo te vrstice namesto šopka rdečih nageljnov na njegov grob v še nesvobodni koroški zemlji!

— M. K.

Koncert in 30-letnica "Zarje" v Clevelandu

Chicago, Ill. — L. 1916 se je v Clevelandu zbrala, mlada energična napredna skupina fantov v namenu, da si ustanove pevski zbor. Dali so mu ime "Zarja" in ga jačali pod okriljem kluba št. 27 JSZ. Kajti zbor je bil klubov odsek za negovanje glasbe in kot tak je uspeval in vztrajal. "Zarja" in klub št. 27 JSZ sta eno še danes.

Par let pozneje je bilo sklenjeno, naj postane "Zarja" mešan pevski zbor in je poklicala na sodelovanje dekleta in žene. Tako se je tudi izvršilo.

Od začetnih pionirjev je pri zboru samo še Leo Poljšak, ki je bil vodilna sila skozi vseh 30 let.

V veliko pomoč mu je bil pozneje pristopil John Krebel. Tudi on je še vedno aktiven v zboru in v klubu.

Bilo jih je v tej dobi mnogo, ki so bili aktivni. Nekateri izmed njih so se izselili, nekaj jih je zbor pustilo, ostali so pomrli. Ker pa ni moj namen pisati "Zarjine" zgodovine, omenim samo omenjena dva, ki sta še aktivna od starejše generacije.

Pozneje je poprijela mlajša generacija, kateri gre zasluga, da se je moglo zbor obdržati tudi v težkem vojnem času. Izmed njih naj omenim Sophie Turkman-Ilersich, Alice Vidmar-Tekavec, Edward Polsak, Katherine Jurman, Frank Kokal in še par drugih. Žal, da se ob tem momentu ko to pišem njihovih imen ne morem takoj spomniti.

Duša in vodilna sila te skupine je pa bila Josephine Turk. Ne vem, če še sodeluje v zboru. Lansko leto na Zahvalni dan sem jo še videl na odru, ko je prepevala.

Razumljivo je, da so člani kluba št. 27 z "Zarjo" vedno sodelovali, na vidnih in nevidnih mestih.

Prej omenjeni lanski koncert "Zarje" je bil jako uspešen. Bodi moralno kot gmotno. Letos pa sem čul od tistih Cikažanov, ki so zbor na vajah slišali, da se je še bolj izpopolnil. Naravno, da sem bil vesel te pohvale, ker sem bil celih osemnajst let povezan z zborom ne da bi bil pevec.

Koliko koncertov je predvajal ta zbor v zadnjih 30 letih, koliko družabnih in pevskih zabav je že priredil v dvoranah in na prostem!

Lahko rečem, da je nastopil nad tisočkrat na raznih delavskih, narodnih in društvenih prireditvah in jubilejnih proslavah. Vedno je gojil delavsko in narodno pesem v duhu socialističnih idej, katere edino morejo koristiti ljudstvom vsega sveta. In čimprej se jih oklenejo, toliko boljše zanje. In toliko prej bo izginil strah pred tretjo svetovno vojno — katera — ako se dogodi — bo uničila še to civilizacijo kar jo je ostalo. Če odpravimo te nevarnosti — toliko prej in bolj bo zavladalo blagostanje ter prijateljstvo med narodi.

Zbor "Zarja" zasluži vse priznanje in je lahko ponosen na svojo zgodovino. Slovenci v Clevelandu in v sosednjih našelbinah, dajte temu zboru priznanje s tem, da vsi udeležite te njegove jubilejne priredbe. S tem ob enem pomagajte idejam, s katerimi napredni svet stremi izkupati se iz sedanjega sistema privatnega kapitalizma v red, v katerem ne bo več vzrokov za vojne in za socialna zla, ki sedaj razjedajo svet.

Ako mi bo zdravje dopuščalo, pridem iz Chicago v Slov. narodni dom na St. Clair Ave. tudi jaz. A v vsakem slučaju in v vsakem vremenu želim temu zaslužnemu zboru na Zahvalni dan 28. nov. največji uspeh.

Louis Zorko.

Slavo velikih mož je vedno treba presojati, s kakšnimi sredstvi so si jo pridobili. — Rochefoncauld.

DELEGACIJA ZDRUŽENIH NARODOV v New Yorku je pestra mešanica. Gornje sta delegata iz Saudi Arabije.

OB 30-LETNICI "ZARJE"

Cleveland, O. — Naj mi bo dovoljeno napisati nekaj vrstic o pevskem zboru značilne in viharne preteklosti, kateri je veliko doprinesel k javnemu in kulturnemu razvoju te slovenske naselbine, kot tudi vrstam zavednega delavstva. To je naša "Zarja", katera slavi na Zahvalni dan svojo 30-letnico.

"Zarja" je bila ustanovljena med prvo svetovno vojno leta 1916 na 1106 E. 61st St., kot pevski odsek socialističnega kluba št. 27 JSZ. Takrat je bilo socialistično gibanje v polnem zamahu in klub št. 27 močna in aktivna postojanka. Klub je štel nad 50 mladih, energičnih in navdušenih sodrugov. Med temi je bilo nekaj izbornih pevcev, kateri so že peli pri drugih zborih, kot Louis Gomizel, Jack Kocjan, Louis Stegovec, John Perše, Frank Košak, Andrej Robič in še nekaj drugih. Ti so bili prvi inspiratorji "Zarje", kateri smo se koj po ustanovitvi pridružili še drugi, tako, da je bil zbor močan koj od začetka številno in glasovno. Pozneje se je pridružilo še več dobrih pevcev, med temi Frank Baudek, Frank Mack, Mugerli, John Ferluga in Frank Pernač, kateri so zavzeli v zboru odlična mesta solistov in mero zbora dvignili. Frank Mack, kateri sedaj prodaja svoj posetva in zemljišča, je bil več let v ospredju zbora. Ostali štirje so nastopali kot solisti. John Ferluga, drugi basist, je bil pri zboru do svoje smrti l. 1936. Frank Baudek, aktiven sodrug, je preminul nekaj let nazaj. Pernač pa letošnje leto. Zbor je dva meseca po ustanovitvi, v juliju, že nastopil na prireditvi skupnih soc. klubov, pri Kastelcu s prvo pesmijo "Jaz bi rad rdečih rož". Od takrat naprej je nastopal na različnih socialističnih in drugih prireditvah in spopolnjeval programe vsemu našemu naprednemu započetju naselbine.

V l. 1918 je zbor s sodelovanjem kluba podal socialno dramo Et-bina Kristana "Samosvoj" in sicer v Birkovi dvorani na 60. in St. Clair cesti. Naslednje leto pa svoj prvi koncert. In od takrat naprej podaja koncerte brez presledka do današnjega dne.

Zborovi učitelji so bili, ob začetku John Combač, pozneje Popia Malem, finski sodrug. Koncem l. 1919, po zborovem in Tony Gardenovim posredovanju je prišel v naselbino John Ivanush, sedaj splošno znan pevodja, kateri je veliko pripomogel k razvoju "Zarje" in drugih zborov v naselbini in kateremu smemo dati precej kredita za upeljavo pevsko odskih kompozicij. Sicer ob začetku, kolikor je meni znano, ni bila to njegova iniciativa. Takrat se je šlo za "Kovačevega študenta", katera je mislilo vpriporiti kak

ducač izbranih pevcev v naselbini, pa po dolgih vajah in trudu so se ga zbal. To je bilo leta 1926, ravno ob času predpriprav za "Zarjino" 10-letnico. Pisu so bile te njih težkoče dobro znane. Razpravljali smo o tem pri "Zarji" in s privoljenjem teh pevcev smo na svoje roke prevzeli "Kovačevega študenta" in ga uspešno tudi predvajali šest mesecev pozneje s skoro vsem novim osebje. To je bila prva večja, takozvana pevška igra, vpriporjena na našem odru. Led je bil prebit in od takrat naprej se je stvar razvijala po potrebah in zahtevah pevcev pod spretnim Ivanushovim vodstvom.

Iz te Ivanushove dobe, bi lahko marsikaj zapisal in napolnil o tem najmanj 2 koloni, pa to ob drugi priliki. Danes bom samo omenil to, da Ivanush je bil nam vedno naklonjen in simpatičen. To lahko zapišem zato, ker sem imel kot predsednik zbora več let ozke stike z njim. To je pokazal tudi ob času razkola, ko mu odločitev ni bila lahka.

Od l. 1933 naprej podučuje zbor požrtvovalna osebnost, z velikimi glasbenimi izkušnjami, J. V. Krabec.

Krabec, po rodu Čeh, že toliko let podučuje v petju Hrvat in Slovence, da nima več nepriklj z našim jezikom. V učenju je jako hiter in tudi spreten ter dovolj časa ima za vse. Pod njegovim vodstvom se je zbor razvijal in po več letih je postal izvežban zbor. "Zarja" si je pridobila v prvih letih po razkolu velika tukajšnje in starokrajske mladine. Dala ji je v pevski vzgoji veliko pažnje in danes ta mladina zavzema važna pevška mesta. Ti mladi pevci, z dobro šolsko vzgojo, imajo več korajže in so bolj dostopni za odgovorna pevška in druga mesta, kot smo bili mi.

Zbor je zadnja leta uspešen pri podajanju svojih programov z dobrim odzivom od strani občinstva. Kar zbor sedaj potrebuje je več pevcev in pa ojačenje ozadja zbora. Klub je bil vsa ta leta močna opora zboru, to se šele danes zavedamo, ko je (klub) na ničli in so nam ostali samo spomini. Sicer ima zbor po naselbini, med somišljeniki, veliko prijateljev, ima pa premalo moči v svojem zaledju, katero bi moralo biti opora zboru. V prejšnjih letih n. pr. so mu bili v pomoč Milan Medvedšek, Louis Zorko in drugi, taki, ki jih ni več med nami. Naši somišljeniki so preveč zaposleni s svojimi skupinami, tako, da nam ne morejo nuditi toliko, kot bi mi potrebovali. Omenil bom samo našega Frank Česna, kako bi ga potrebovali in radi pridržali pri nas. Pa do sedaj se nam ni posrečilo. Čeprav je našega mišljenja, daje drugim skupinam večjo pažnjo kot nam. Zakaj? tega še nismo doumeli.

Zbor je zadnja leta veliko storil v pomoč našim ljudem v domovini. V ta namen je zbor dal od treh svojih priredb del prebitka v vsoti nad \$750. Sodeloval je pri tem delu tudi z dru-

gimi skupinami v letu 1943 in 1946, kar je bilo naknadno nad \$1000. Nastopal je tudi na shodih in raznih religijnih programih in prireditvah za otroško bolnišnico in s tem pripomogel do velikih finančnih uspehov.

Zbor je bil vedno dosleden svojim načelom in tudi uvrščal delavsko pesem v svoje programe, za kar si je pridobil med somišljeniki veliko prijateljev pa tudi sovražnike. Ti so zbor in njega delo omalovaževali in s

tem delali krivico pevcem in zboru. Zbor se ni oziral na te vrste zaostale ljudi ter šel svojo pot. Sedaj ima zbor uvrščene tudi partizanske pesmi, kot pričre krivic in suženjstva in simbol prerojenja Jugoslavije.

Ob zaključku še omenim, da "Zarja" slavi svojo 30-letnico na Zahvalni dan ob 4:30 popoldne v Slov. nar. domu na St. Clair Ave. Vas vse pa povabim na to slavje.

Leo Poljšak.

DONALD BELL:

Denar in mednarodna politika

Marsikdo bi mislil, da so načrti za državni proračun, s katerimi se bo imel baviti novi ameriški kongres kot s svojo prvo nalogo, čisto nostranja ameriška zadeva. Navzlic temu pa so vsi inozemski opazovalci izredno pozorni in se napeto zanimajo za predloge, katere je po volitvah v novembru postavil senator Taft in o katerih sodijo, da bodo imeli mnogo vpliva tudi na ameriško nunojo politiko.

Senator Taft bo prihodnji dve leti brez dvoma prvak večine v senatu, tako da njegova naziranja o državnem proračunu in njegova zahteva, da je treba zmanjšati nekatere izdatke federalnih oblasti niso brezpomembna. Nikakor ne bi bilo na mestu, da se jih omalovažuje.

Znižanje dohodninskega davka bo vsakomur dobrodošlo in bo naletelo v javnosti na posebno ugoden odmev. Republikanska stranka bo iz tega vlekla korist, kajti treba je, da svojo zaslobo v javnosti ne le obdrži temveč po možnosti še ojači do predsedniških volitev leta 1948.

Senator Taft je na tiskovni konferenci, katero je priredil nedavno v Chicago, izjavil, da cenil izdatke proračuna za leto, ki se bo končalo koncem prihodnjega junija 1947, na 43,000 milijonov dolarjev. Dejal je, da je mogoče zmanjšati te izdatke za najmanj 13 do 18,000 milijonov. A to je mogoče le, ako se temeljito zmanjša izdatke oboroženih sil — in to je točka, za katero se najbolj zanimajo inozemski opazovalci.

Tak korak ameriške vlade bi pomenil, da so se Zedinjene države odločile podpirati načrt razorožitve, ali vsaj omejitve oboroževanja. Posledice tega na sejah splošne skupščine zedinjenih narodov bi se neizogibno takoj pokazale, kajti tam je Sovjetska unija že nastopila s predlogom omejitve oboroževanja.

Ako bi se pokazalo, da je senator Taft v pravem, bo treba novemu kongresu za prvo nalogo izvesti 20-odstotno znižanje davkov na podlagi znižanja vojaških izdatkov. Verjetno je, da bo takoj konec vsega govorjenja o neizogibnosti vojne s Sovjetsko unijo.

Skoro vsi vojaški izvedenci so danes prepričani, da ne bi bilo

mogoče zmagati v vojni s Sovjetsko unijo z atomsko bombo samo. Vsi priznavajo, da je Henry Wallace realistično presodil položaj, ko je pisal predsedniku, da bi Rusi v slučaju vojne zasedli vsi Evropo ter da jih ne bi bilo mogoče pregnati enostavno z atomskimi bombami. Nastala bi torej potreba velike kopne armade. Molotov in Stalin sta oba že namignila, da atomska bomba sama ne more zmagati v nobeni vojni.

Govorice trde, da je angleška vlada nedavno obvestila Washington, da bi bilo treba v slučaju vojne računati z navzočnostjo sovjetskih sil v Rokavskem prelivu. V skladu s tem je tudi dejstvo, da namerava angleška vlada uvesti nabore v mirnem času. Britanija sicer ne misli na vojno z Rusijo, a mora za vsak slučaj vendar skrbeti za obrambo angleških otokov.

Ako bi Zed. države mislile na vojno s Sovjetsko unijo ne bi bilo mogoče niti razpravljati o nekem znižanju vojaških izdatkov. Kar je najbolj presenetljivo, je to, da je senator Taft z nekoliko drugačnimi besedami in morda nekoliko bolj v podrobnostih povedal natančno isto kot bivši trgovski minister Henry Wallace. Oba sta zahtevala temeljito znižanje naših vojaških izdatkov — iz notranje in zunanje političnih razlogov — tako da ni izključeno, da bodo levičarski krogi, ki stojijo za Wallaceom, podpirali republikanskega senatorja v njegovih tozadevnih naporih.

Znižanje našega vojaškega budžeta je tem bolj odločen in resen predlog, ker senator Taft ne zahteva, da znižamo svoje okupacijske sile v Nemčiji in na Japonskem. Iz tega namreč sledi, da bi bile tembolj temeljito znižane vse naše druge vojaške sile.

Verjetno je, da bodo svojo dobro voljo na polju omejitve oboroževanja prodali za dobro ceno, ter da bodo pogajanja ostra podobna s Sovjetsko unijo, pred vsem kar se tiče znižanja vojaških izdatkov tudi z njihove strani. Vse to bo moglo uspeti, ako se le zastrupljena mednarodna atmosfera nekoliko izboljša, tako da bo zavladalo nekoliko več medsebojnega zupanja.

PEVSKI ZBOR "ZARJA"

priredi

KONCERT

z opereto "ČEVLJAR in VRAG"

V PROSLAVO 30-LETNICE ZBORA

na Zahvalni dan, v četrtek, dne 28. novembra
TOČNO OB 4:30 POPOLDNE

v Avditoriju Slov. narodnega doma na St. Clair Ave.
CLEVELAND, OHIO

PO SPOREDU PLES — VADNALOV ORKESTER

VSTOPNINA: 85c v predprodaji, \$1 pri blagajni
Sgmo za ples — 75c.

Na obilno udeležbo vabi

ODBOR.

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST
PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO
OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

Tel. MOHAWK 4707

1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET
ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izvemil Chicago) in Kanado \$6.00
na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero
\$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 SOUTH LAWDALE AVENUE
CHICAGO 23, ILLINOIS

Poslušajte

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicago od 9. do 10. ure dopoldne, postaja WGES, 1360 kilocycles. Vodi jo George Marchan.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN and SURGEON
3724 WEST 26th STREET

Tel. Crawford 2312
OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
6:30 to 8:30 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
Res. 2219 So. Ridgeway Ave.
Tel. Crawford 8440
If no answer — Call
Austin 5700

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD

Tel. 20-361

424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

Sibirija — včeraj in danes

Ze' davno pred oktobrsko revolucijo so v Rusiji vedeli, da je v prostrani Sibiriji na vzhodu države največ in najbolj raznovrstnih virov za industrijski razvoj. Sibirija ima bogate, nepregledne gozdove, mnogo izvrstnega in slabšega premoga in mnogo vodne sile. Železne rude je največ v Kuzneckem Altaju, v Krasnojarski oblasti in v Angaro-Ilimski oblasti v vzhodni Sibiriji, ki je že iz davnine znana po svojih zalogah redkih kovin.

Tu so največja ruska nahajališča zlata v pesku, kositra, volframa, molibdena, cinka, svineca, niklja in bakra. Zlasti v zahodnem delu Sibirije je mnogo virov poljedelskih in živilno-ekonomskih surovin. Zetev pšenice v Sibiriji je vedno daleč prekašala potrebe ter so žito izvažali v druge kraje Rusije in tudi v tujino. V velikih količinah izvažajo tudi maslo, volno, kožo in živilno-ekonomske proizvode. Dejstvo, da so tu kmetijske in industrijske surovine, je dalo vedno ugodne pogoje za industrijski razvoj, ker je nudilo široke možnosti za razvoj neštevilih panog ne le težke, temveč tudi lahke, pa tudi prehranjevalne industrije.

Kljub vsemu pa je bila Sibirija do organizacije sovjetske oblasti v Rusiji malone puščava, redko naseljena in povsem zaostala dežela. Le ob sibirski glavni cesti se je pred revolucijo razvilo vaško gospodarstvo, kjer so gojili tudi mlekarkstvo. Sibirski industrija je bila pred revolucijo kaj neznatna. Skoraj 80% je odpadlo na prehranjevalno industrijo. Največ so izdelovali spirita in žganja. Težka industrija je bila v Sibiriji pred revolucijo zelo slabo razvita. Leta 1913. so izkopali komaj 1.300.000 ton premoga. Proizvodnja železa so v tem stoletju popolnoma ustavili, ker so bile prejšnje tovarne tako zastarele, da niso mogle več tekmovali s kovino, ki so jo dovažali v Sibirijo z Urala in z juga. To je bilo zlasti potem, ko so zgradili sibirsko železnico. Podjetja za izdelavo strojev, ki so bila v Sibiriji pred revolucijo, so bila polobrotniškega značaja. V glavnem so skušala zadostiti potrebam kmetijstva po orodju in opremi, vendar pa je bila ta proizvodnja povsem brezpomembna. Pred revolucijo je bila Sibirija kmetijska dežela, njeno gospodarstvo je imelo več ali manj kolonialni značaj. Osrednjo Rusijo je oskrbovala s kmetijskimi pridelki in z rudarsko industrijo, zato pa je prejemale izdelke tovarniške in obrtne industrije.

Takoj po oktobrski revoluciji je sovjetska vlada načela vprašanje industrializacije dežele, da se razvije industrija na vzhodu Rusije, kjer so najbolj bogata nahajališča surovin.

V stalinskih petletkah, ki so bile pred to siveovno vojno, se je tudi sibirski industrija zelo hitro razvijala. Zlasti lahko rečemo to za Kuznecko-Altajsko oblast, kjer so bili ustvarjeni industrijski temelji za velikanško Sibirijo.

V desetletju 1927-37 se je industrijska proizvodnja zahodne Sibirije povečala skoraj za 22 krat. V petletkah se je gospodarstvo Sibirije v temeljih spremenilo. Najvažnejše mesto v

narodnem gospodarstvu je zavzela industrija.

V Sibiriji se je v času stalinskih petletk zelo razvila premogovna industrija. Ze leta 1937. je dajal Kuznecki bazen 13,9% vsega premoga v Sovjetski zvezi. V primeri z letom 1928 se je proizvodnja premoga osemkratno dvignila in je znašala 17 milijonov 300 tisoč ton. V tretji petletki (1937-1942) so predvideli, da bodo v Kuzneckem bazenu izkopali 29 novih rovdov z zmogljivostjo 13.000.000 ton. V vzhodnem delu Sibirije je postal največji bazen goriva Cerehovski bazen. L. 1928. je znašala premogovna proizvodnja v vzhodni Sibiriji približno 7.000.000 ton nasproti 896.000 tonam v letu 1913.

V času petletk so ponovno izgradili črno metalurgijo. Za to panogo so zgradili v času petletk močni Kuznecki metalurški kombinat z imenom Stalina, podjetje, ki so ga zgradili po najnovejših tehničnih iznajdbah in ki je v Rusiji pred revolucijo na 2 milijona ton litiga železa in približno 2 milijona ton tračnic.

Naposled se je v času stalinskih petletk v Sibiriji zelo razvila izdelava strojev. Z največjo hitrostjo je narasla proizvodnja rudarskih strojev, za industrijo premoga, zlata in drugih panog, ter prevoznih in kmetijskih strojev. V zadnjih letih pred vojno so zgradili v Sibiriji tudi velike tovarne strojev za obrambo.

Nadaljnji velik razvoj je sibirski industrija dosegla v vojni proti Nemčiji. Industrija je silno narasla, ker so evakuirali številna velika podjetja iz področij vojnih operacij. Tedaj sta postali industriji Novosibirske in Kemerovske oblasti najvažnejši industrijski oblasti v Sibiriji. Ob koncu vojne je bila Sibirija glede na svoj delež v splošni proizvodnji enaka leningrajski oblasti predvojne ZSSR. Med vojno je bila najvažnejša sibirski premogovna industrija. Po začasni izgubi Doneckega bazena je postal Kuznecki bazen največji bazen goriva ZSSR in oporišče za oskrbo s premogom, ki naj bi se predelal v koks za železno metalurgijo Sovjetske zveze.

Važnost Kuzneckega bazena v vojni in pri zmagi nad hitlerjevsko Nemčijo je težko oceniti. Pred revolucijo je Donecki bazen dajal 90% vsega premoga v Rusiji in je bil edina baza za koks v deželi. Izguba Donbasa bi uničila vse industrijsko življenje Rusije. Izgraditev močne premogovne industrije v Kusbasu ob pričetku druge svetovne vojne in uspešno delo te industrije med vojno je rešilo državo neštevilih nesreč ter je bilo zelo važen činitelj gospodarske zmage Sovjetske zveze nad sovražnikom.

Odločilni preokret je doživela sibirski industrija med vojno. Proizvajala zmogljivost kuznecke metalurškijske tovarne se je mod vojno povečala v zvezi z evakuacijo metalurškijske industrije iz nekaterih južnih tovarn. Istčasno so v Sibiriji zgradili nove tovarne in delavnice. Količina jekla v kuznecki metalurškijski tovarni se je l. 1943. v primeri z letom 1942. povečala za 70.000, leta 1944 pa za 144.000 ton. Proizvodnja

ustrezajočih tračnic pa je narasla za 72.000 in 170.000 ton.

Med vojno so v velikem obsegu zgradili v Sibiriji elektrotehnično industrijo. V Blisku so zgradili velikansko tovarno kotlov, dočim dokončujejo v Barnauli gradnjo največje tovarne kotlov in državi. V krasnojarskem so med vojno zgradili ogromno tovarno, ki bo izdelovala močne lokomotive za dolge vožnje, težka dvigala za metalurškijsko industrijo in druge stroje. Med vojno so nastale tudi tovarne traktorjev in kombajnov (stroji, ki žanjejo in mlati). Na Altaju je zrasla tovarna traktorjev, v Krasnojarskem pa tovarne kombajnov.

Tudi druge panoge sirske industrije med vojno niso počivale, tako n. pr. kemična in proizvodnja električne sile. Spet gradijo nove elektrarne. Med vojno so gradili največje središče industrije aluminija v novi Stalinovi tovarni aluminija in središče za topitev železa, kjer je nastala Stalinova tovarna za topitev železa.

Zdaj, v dobi miru, ima sibirski industrija celo vrsto novih nalog. Težko industrijo bodo razvili še bolj, saj je vseh surovin dovolj. Znatno pa bodo povečali tudi prehranjevalno in lahko industrijo, kar že vse predvideva nova petletna načrt, ki je vanj vključena tudi Sibirija — kot del velike Sovjetske zveze.

Rajsa Livših, znanstveni sodelavec Zavoda za gospodarstvo Akademije znanosti ZSSR.

ZBOR "ZARJA" VAS VABI

Cleveland, O. — Na Zahvalni dan, v četrtek 28. novembra, nas vabi pevski zbor "Zarja". Pokazal nam bo vse, kar so se njegovi pevci naučili skozi minulo poletje. Na sporedu so poleg lepih slovenskih narodnih in klasičnih pesmi tudi partizanske pesmi.

In nedvomno bo ena najprivlačnejših točk tega koncerta spevoigra "Čevljar in vrag".

Torej kot vsako leto na Zahvalni dan nas tudi letošnji četrtri četrtek v novembu vabi "Zarja" na svoj redni koncert.

Letos pa ne bo samo redni, temveč ob enem tudi slavnost tridesetletnice zbora. In prepričan sem, da nam bo s svojim sporedom nudil toliko užitka, da ne bo nikomur žal, ki pride in bo imel popoldne in zvečer na zabavi res prijeten dan.

Zbor "Zarja" sicer ni posebno velik, ampak je dober in to je, kar šteje. Čeprav jih ni mnogo, so pa pevci ter pevke toliko bolj korajžne in tudi peti znajo vsi dobro. O tem se boste prepričali. In pa vztrajni so.

Torej obiščimo jih 28. novembra v Slov. nar. domu na St. Clair Ave. Spored se prične ob 4:30 pop.

Delo, ki ga je vršila "Zarja" skozi trideset let, od kar obstaja, zasluži več kot le besednega priznanja. Napolnimo ji avditorij, da bo njena pesem segala do srca čimvečji množici.

Po koncertnem sporedu bo plesna in prosta zabava. In pa fino večerjo nam bodo pripravili. Igrala bo dobra godba, torej bo tudi plesalec najboljše ustrezno.

Vstopnice so v predprodaji 50c, pri blagajni \$1. Veljavne so tudi zvečer na plesni zabavi.

Podpisani se posebno vabi vse prijatelje "Zarja" — stare in mlade, da pridejo na ta jubilejni koncert.

Veliko je rojakov tód okrog, ki ljubijo slovensko pesem. Zato naj pridejo 28. novembra ne samo iz st. clairske okolice v Clevelandu, pač pa tudi iz Collinwooda, Nothinghama, Euclida, z West Side, in splot od povsod tód okrog, kjer živi naš narod.

Dostikrat so prišli na koncert "Zarje" njeni prijatelji iz Detroita in upam, da to store tudi sedaj. Pa iz Loraina, Girarda, Barbertona, Akrona, Kenmore itd. — od povsod naj pridejo.

Veliko prijateljev ima "Zarja" v naselbini Strabane, Pa. Tudi od tam se nadejam udeležencev na njenem jubilejnem koncertu.

Zeljpn videti Jožeta Irmana iz Akrona (Kenmore), in pa druge svoje znance od tam. Istotako želim na tem koncertu videti Mr. in Mrs. Stolpa iz Tolida ter njuno hčerko.

Prepričan sem, da vsi, ki pride, boste zadovoljni, kakor ste bili vsa leta na prejšnjih "Zarjinih" koncertih.

Ze trideset let "Zarja" delu-

BEGUNCI IZ NEMČIJE, ki so se po mnogih letih sešli s svojci v New Yorku. Takih razbitih družin je bilo vsled vojne veliko po svetu, a proporeno največ med Zidi.

je na vseh možnih poljih za napredek in ob enem nas že trideset let zabava s petjem.

Pa tudi drugih zabav nam nudi. Tako n. pr. bomo imeli v četrtek 28. nov. poleg finega koncertnega sporeda postrežbo — namreč jedade in pijače najboljše sorte. In pa kot že rečeno, izboren orkester.

Kdor še nima vstopnice, naj pokliče zanjo spodaj podpisane "večnega popotnika" po telefonu, ali pa se naj osebno oglasi pri njemu.

Ako mi glede vstopnic telefonično sporočite, jih vam preskrbim, bodisi da jih osebno prinesem na dom, ali pa pošljem po pošti.

Enako sem na razpolago ako niste še naročeni na "Proletarca", ali na "Prosveto". Naročnine na ta dva lista rade volje sprejemam.

Torej sedaj vsi veste, da vsa naša pota vodijo na prihodnji Zahvalni dan v četrtek 28. nov. v Slov. nar. dom na St. Clair Avenue.

Anton Jankovich, 14214 Westropp Ave., Cleveland 10, O.

PROSLAVA PRVE OBLETNICE PROGLAŠENJA REPUBLIKE JUGOSLAVIJE

Chicago, Ill. — V nedeljo 1. decembra se bo vršila prva velika proslava obletnice zedinjenja vseh Jugoslovancev in ustanovitve Jugoslovanske federativne republike.

Proslava se bo vršila v Pilsen parku, kjer je v take namene velik paviljon. Naslov — 26th St. tik Albany-Ave.

To proslavo prireajo vse jugoslovanske narodne skupine, torej tudi Slovenci sodelujejo. Slednji so v odboru zastopani potom SANSovih podružnic. Spored bo raznovrsten in bogat.

Slovenski del sporeda bo — ako ga hočemo tako nazivati — nagovor podpisanega, nastop pevskega zbora "France Prešeren" in nastopi tudi en slovenski duet. Imen sedaj ko ta dopis pišem nimam še vseh pri kati zato tudi ne morem podati vseh podrobnosti.

Eden izmed glavnih govornikov bo Slavko Zore, ataše pri jugoslovanskem poslanstvu v Washingtonu.

Druge narodnostne skupine bodo tudi podale nekaj točk v tem sporedu.

Glavni govornik bo jugoslovanski ambasador pri ameriški vladi Sava Kosanović.

Vstopnina je prosta. Program se prične ob 2:30 in se pričakuje, da bo končan ob 5:30. Potem bo banket, ples in prosta zabava. Za skupno večerjo je pripravljena lepa dvorana, tako da bo v nji možno vsem najboljše postreči.

Navzoč bo tudi Slavko Zore, zastopnik pri jugoslovanski ambasadi v Washingtonu, in več drugih jugoslovanskih reprezentantov, ki se sedaj nahajajo na zborovanju združenih narodov v New Yorku.

Cena za večerjo je samo \$1.25. Kdor želi vstopnico za k večerji in za govorniški spored, ki bo z njo v zvezi, in pa tudi druge točke bodo vmes — si jo lahko nabavi pri podpisanemu, ali pri Franku Japiču in v Slovenskem delavskem centru, 2301 South Lawndale Ave. Priporočam, da sežete po banketnih vstopnicah takoj, ker jih je samo še malo na razpolago.

Ker so narodi Jugoslavije dosegli svobodo izpod okupatorjev, in so se združili kot še nikdar prej, dasi jih je to stalo po-

toke krvi, in so v borbi za osvoboditev izgubili nad milijon najboljših sinov in hčera, so vendar ob teh ogromnih žrtvah uspeli.

Iznenili so se domačih in tujih izkoriščevalcev in končno svoje dežele preuredili v državo z najmodernejšo, progresivno ustavo. Zato je nič več kot prav, da tudi mi, sinovi in hčere našega rojstnega kraja proslavimo zmago onih, ki so tam — za boljše bodočnost kmeta in delavca v naši stari domovini. To bo dobro tudi za nas, kajti čimboljše bo tam zanje, toliko manj bodo potrebovali naše pomoči.

Vsi Slovenci — neglede na prepričanje — pridite na slavnost obletnice proglativne jugoslovanske federativne republike in zedinjenja južnih Slovanov. — Louis Zorko.

Help Wanted

Wanted MACHINE HELPERS — LABORERS. — Sheet metal factory Good pay. Good working conditions Apply HESS WARMING & VENTILATING CO., 1211 So. Western Ave. Phone Mr. Larson Seeley 2009

MEN & WOMEN Steady work — Good wages Apply SCHLAGE DIE WORKS, Inc. 4203-17 West Grand

Attention — CLERKS — TYPISTS Perm. pos. with health agency. — Interesting work — Good starting salary — 5 day week — Apply now Room 1301, Fisher Building 343 S. DEARBORN ST.

We Need a Good STENOGRAPHER 5 day 40 hour week. Good starting salary

C. & E. MARSHALL CO. 1445 W. Jackson Blvd.

ORDER-TYPIST 5 days, 40 hour week — Perm. pos. Interesting and diversified work. Good salary — Apply now GENERAL CHEMICAL CO. 3357 West 47th Place Virginia 3040

TOP WAGES FOR A DEPENDABLE WORKER! EXPERIENCED PAINTER for Commercial Trucks Don't wait — Apply NOW 2133 OGDEN — SEE 3467

MAID — GOOD COOK Adults — References — Own Room and Bath — Stay or Go Home Nights — Excellent Salary WELL. 1819

TYPIST Young lady with general office experience. Congenial small office BRAUN BROS. OIL CO. 3900 West Devon INDEPENDENCE 4400

MAID for Kitchen Work and Serving Dinner for two Persons in a Hotel Apartment Tel. GRACELAND 7794

TOOL LATHE HANDS MACHINIST APPRENTICE Good pay and working conditions. 44 hour week. Ask for MR. RUSSELL C. L. MOYER CO. 400 South Hoyne Avenue

WORKERS — 18 to 35 yrs. old "TO CHECK MAGAZINES" Good working conditions Ask for MR. SPETFORT 237 EAST GRAND AVE. 2nd floor

SPREJME SE večjo ravnateljico v oddelku klobukov

v eni velikih departmentih trgovin Fina prilžnost — Dobra plača in bonus — Zastojnska zavarovalnina Oglasite se pri Miss Goldberg v oddelku klobukov

LURIE BROS. DEPARTMENT STORE 3539 WEST 26TH STREET

HELP WANTED

WE NEED EXPERIENCED MEN (STEADY WORK — TOP WAGES — NIGHT BONUS) FITTERS — LAYOUT MEN Assemblers (Floor) — Brake Operators (Power) — Productive Helpers — Maintenance Mechanics — Heat Treater Help. Shear Operators (Power) — Welders — Punch Press Operators Broach Operators — Lathe Operators — Drill Press Operators Apply at Once Employment Office

ATHEY PRODUCTS CORP. 5631 WEST 63TH STREET

Swiss Type Automatic Operators and Set-Up Men HIGHEST PAY FOR FIRST CLASS MAN — STEADY WORK ALL YEAR ROUND GOOD WORKING CONDITIONS SWISS AUTOMATIC CO. At DOW MAGNESIUM CO. MARYSVILLE, MICHIGAN

GIRLS for GENERAL OFFICE WORK TYPING ABILITY DESIRED Established Concern — Located West of the Loop 5-DAY WEEK — INSURANCE AND HOSPITALIZATION PLAN GOOD STARTING SALARY — PLEASANT SURROUNDINGS OPPORTUNITY FOR ADVANCEMENT APPLY IMMEDIATELY TO: WESTINGHOUSE ELECTRIC SUPPLY COMPANY 113 NORTH MAY STREET HAYmarket 2540 — Ext. 102

MEN To Work In LUMBERYARD STEADY — GOOD WAGES Wrightwood Mfg. Co. 2248 W. KINZIE ST.

Bindery Workers Experience Not Necessary 45 HOUR WEEK — PLENTY OF OVERTIME Excellent Working Conditions NEAR CICERO & DIVISION Apply At Once

Apex Paper Box Co. 2318 S. WESTERN AVE. EXPERIENCED MEN BANK TELLERS COMMERCIAL PAYING AND RECEIVING 5 1/2 day work. Good starting salary Excellent working conditions

First State Bank 7348 MADISON Forest Park, Illinois Phone: Forest 376 or Estebrook 2061

Men for Storage and Loading Department STEADY — GOOD PAY MILCOR CO. 4301 S. WESTERN AVE.

MEN TAILORS Coat Maker and Fitter Steady Work — Good Salary 516 EAST 47TH STREET KENWOOD 3101

GIRLS & WOMEN All Shifts — Light Automatic Machine Work 2nd and 3rd Shifts 10% BONUS Automatic Increases — Steady

PHEOLL MFG. CO. 5700 W. ROOSEVELT RD. A REAL OPPORTUNITY TYPIST GENERAL OFFICE 5 Day Week Experienced or inexperienced. — Good starting salary — Steady advancement

Ohio Casualty Insurance Co 175 W. JACKSON BLVD. Room 533 See Mr. Burger

MEN LIGHT FACTORY WORK Good chance for advancement Your best job opportunity! BELTRACTION CO. 1813 W. WINONA

STENOGRAPHER and SWITCHBOARD OPERATOR 40 hour week — Good salary Excellent working conditions RELIANCE LIFE INSURANCE CO of PITTSBURGH 111 W. Washington St. RANdolph 6588

Drill Press Hands EXPERIENCED GOOD WAGES HOLMES BROS. 440 N. SACRAMENTO BLVD.

Experienced Power Sewing Machine Operators Best Jobs — Are at FORMFIT 412 SOUTH PEORIA "America's Most Amazing and Newest Needle Trades Plant" See for Yourself High Piece Rates

MEN! MACHINERY OPERATORS We will train you to operate our production machines in the manufacture of screws, bolts and nuts. We have openings on 1st, 2nd and 3rd shifts. — Veterans training under G.I. Bill of Rights. 5-DAY WEEK

PHEOLL MFG. CO. 5700 W. ROOSEVELT RD. Service Mechanics WANTED IMMEDIATELY Wonderful opportunity for service mechanics to get set on a steady, year-round job with a good future in an established firm. — 40-hour week. — Excellent opportunities for advancement. Very Good Starting Wage Apply at once! 230 E. Ohio Street — Room 509 See Mr. Kocmond, Service Mgr.

Woodworkers Trim-Sawyers Belt-Sanders Router-Hands 49 HOUR WEEK GOOD WAGES Apply 4350 N. KNOX AVENUE

Coil Winder Assemblers 75c per hour for beginners. Piece work you can earn up to \$1.25. — 40 hour week. — 5 days Apply DEAN W. DAVIS & CO. 549 WEST FULTON ST.

ATTENTION MEN — WOMEN FOREMAN — EXPD. Take Complete Charge Also PANTS OPERATORS — POCKET MAKERS — JOINERS — PIECERS PRESSERS — OPERATORS Highest pay — Paid vacations Excellent working conditions Steady work — All year round CAMPION MANUFACTURING COMPANY 411 SOUTH CLINTON Phone: Webster 7387

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska knjigarna v Zed. državah

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. LAWNDALE AVENUE CHICAGO, 23, ILLINOIS

Iz SANSovega urada

3935 W. 26th St., Chicago 23, ILL.

PRISPEVKI V SKLAD OTROŠKE BOLNIŠNICE

SEZNAM ŠT. 12

Gotovina v skladu dne 31. oktobra 1946 \$104,331.69.

SPREJETA OD 1. DO 31. OKTOBRA 1946: CALIFORNIA

Podružnica št. 37 SANS, Los Angeles: John Ercek in žena \$25; Joe Parkel in žena \$10. Mrs. J. Bartol \$5. Skupaj \$40. Poslal Frank Novak.

COLORADO

Društvo št. 113 KSKJ, Denver \$25; društvo št. 7 ZSZ, Denver \$10; John Rogel, Denver \$10. — Joseph Jartz, Spivak \$10.

ILLINOIS

Podružnica št. 2 SANS, Chicago: Mr. in Mrs. Hrvatin \$20; po \$10: Joe in Mary Arnez, Johanna in Frank Klancnik ter Peter in Frances Swolsak. Po \$5: Neimenovana, Rudolph Ross, Ludwig Janežič, Joe Kern, Leo Matičič, Louis Gradjan, Martin in Mary Abram, Joe in Frances Abram, Louis in Hanna Slamnik, Joe Centrich in žena, Albin in Millie Bobnik, Louis Skerbinjek, Martin J. Vranikar, Michael Ribnikar, Louis Hren, Joe in Frances Vreček, Mike in Angela Koder in Mathias Jemc; dva darova po \$2, eden \$1.50, dva po \$1. Frank Ceglar nabral v množični zneskih \$2.50. Nabiralci: John Turk, Mary Arnez, Frank Ceglar, John Morsi, Ludwig Katz, Louis in Anna Volk. Poslal John Turk. Skupaj \$156.—

Zvonko Novak in žena \$100.

Podružnica št. 25 SANS, Chicago: Clement Lovisek (Berwyn) \$30; John Thaler \$20; po \$10: družina Valentin Meršol, Frank in Mary Zbanski in Donald J. Lotrich; po \$5: Frank Bostic, William Zupan, Mr. in Mrs. Arko, Matt Videgar, Anton Trojar, Leo Smagay, Joseph Pucel, Anton Dreshar, Frank Robaus, Michael Lepeh, Louis Hren, Mike Šifrar, Louis Zorko, John Sladic hin žena, Andrew Miško, Louis Sever, Thomas Svetlik, Frank Fister in žena, Louis Uličar; štirje darovi po \$3, osem po \$2, in dva po \$1. Skupaj \$205. Nabiralca Frank Bizjak in Milan Medvešek. — Klub Ljubljana, Chicago, čisti prebitke zadnje prireditve v pomoč skladu otroške bolnišnice v Sloveniji \$220.69; v isti namen so prispevali še: Franci Turk \$12, Rose Beniger \$10 ter Tomaž Cukale in žena \$10. Izročila Helena Kušar skupno vsoto \$252.69.

OHIO

Podružnica št. 39 SANS, Cleveland \$1000.

Podružnica št. 48 SANS, Cleveland \$1000.

Društvo št. 4 SNPJ, Neffs \$5, Mary Dernach \$5, ena oseba \$2, in osem po \$1, skupaj \$20. Nave 2., Finney Fork, \$5.

PENNSYLVANIA

Podružnica št. 28 SANS, Conemaugh: Slovensko hranilno in posojilno društvo \$50, društvo sv. Alejaža št. 36 ABZ \$100. Poslal Joseph Turk. Skupaj \$150. — Federacija društev SNPJ za okraj Westmoreland (prej poslano \$50); zdaj poslal Alex Skerly (Export) \$50. — Cyril Wizar, Cornwall \$5.—

Društvo št. 326 SNPJ, Uniontown \$175. — Federacija društev SNPJ za Fayette in Green okraja (za SANS \$89.09), poslal blagajnik federacije Louis Dornik (Uniontown) \$87.97.

UTAH

Skupna slovenska društva, Helper, Utah in okolici: čisti prebitke plesne veselice dne 24. julija 1946, v korist sklada otroške bolnišnice, poslal J. Skerl \$400.

WISCONSIN

Podružnica št. 56 SANS, Milwaukee: Anton Kastigar izročil \$188.50, katere so darovali: Ralph in Mary Chaplek \$100, po 25: društvo št. 3 JPZS, in Otto Hamberger; po \$5: Joseph Chaplek, Andrew Miklavcic, Matt Udove, Frank Chandek, Fred Glojek, štiri osebe po \$2, pet

INDIANA

Podružnica št. 61 SANS, Indianapolis: Frances Urbančič \$25, Louis Urbančič in žena \$8; po \$5: Frank Sabotin in žena, George Lubar in žena, Ana Bivens, Dorothy Semenič, Joseph Klemen, Stanislav stroy ter Romuald Medvešek in žena; dve osebi po \$2, ena \$1.50, deset po \$1, sedem po \$0c in preostanek prejšnje blagajne \$5. Nabiralca Valentin Stroj in Steve Skorjanc. Skupaj poslano vsota \$90.

MICHIGAN

Podružnica št. 1 SANS, Detroit: družina George Marsic \$25, Mary Knez \$10 (ponovno), skupaj \$35. — Podružnica št. 57 SANS, L'Anse: po \$5: Paul Shalz, st., Rev. F. M. Scheringer, an dar \$2.50, dva po \$2,

MINNESOTA

Podružnica št. 91 SANS, Chisholm: Frank Klune in žena \$10; po \$5: Anton Hren in žena, Silvester Novak in žena ter Max Martz (Buhl), skupaj \$35.—Frances Sterle, Eveleth (v spomin situ, 2nd Lt. Norbert J. Sterle, ki je 19. novembra 1943 dal svoje življenje za domovino) \$10.

MISSOURI

Podružnica št. 23 SANS, St. Louis \$313. Theresa Speck \$25. Izročila Theresa Speck, skupaj \$338.

MONTANA

Društvo št. 700 SNPJ, Roundup: Po \$10: Max Polšak, Matt Vertin, Martin Meznarich in žena, Martin Meznarich, ml., in žena ter Mrs. Vesa; po \$5: Annie Apostie, Amalia Bedey, Frank Zobeč, Tony Lekše, Tina Polšak, Tony Hosnar, Joe Hosnar, Tomaz Jančič in žena, Steve Barac in žena ter Frank Polšak, trije po \$2, eden \$1 in pet po \$0c, skupaj \$109.50.

NEW YORK

Podružnica št. 7 SANS, Little Falls: Charles Podboj, poslal Frank Gregorin \$5. — Podružnica št. 93 SZZ, Brooklyn: Čisti dobiček od veselice \$59, Helena Corel \$16, po \$5: Mary Sore, Antoinette Hofer in Neža Viskovič, štirje prispevki po \$2 in dva po \$1. Skupaj \$100. Nabiralca Helen Corel. — Pomožni odbor in SANSove podružnice, Brooklyn: Družina Matija Corel \$100, Slovenka iz Washingtona \$50, izročila Anna Krasna znesek \$150; po \$10: Frank Urbančič in Frieda Urbančič; po \$5: Carla Urbančič, Carl Skrinar, John Marz in Ignac Miklus, skupaj \$40. Vsoto oddal Frank Urbančič. Posamezniki darovali: Po \$10: Frank Košak in Mary Meglich; Anton Pöch \$10.20; po \$5: Mary Tauzel, Cyril Habjan in žena, Joseph Petek, Ignac Misch in žena ter Anna Cerar, ena oseba \$1.50 in ena \$1, skupaj 247.70.

RAZNI KRAJI

St. Catharines, Ontario, Canada, po \$5: Joseph Primozic, Joseph Progar in Franc Rezel, skupaj \$15. Poslal Joseph Pogorelec.

M. Zobeč, Porthole, Ont., Canada \$10.

Fr. Kos, Morley, Colo., \$5. Društvo št. 475 SNPJ, Mt. Claire, W. Va., \$5; Frank Egart in Louise Ann Mankoch, vsak po \$5, skupaj \$15. Poslala tajnica društva št. 475 SNPJ, Louisa Ann Mankoch.

Gotovina v skladu dne 31. oktobra 1946 \$109,525.05.

Objubljena vsota (Pledges) \$33,000, skupaj \$142,525.05. Chicago, Ill., 12. novembra 1946.

Mirko G. Kuhel, tajnik.

po \$1 in ena 50 centov. — Mary Schuler izročila \$15, katere so prispevali: Antona Buntek \$10 in Joe Vidmar \$5. Mary Rodich je izročila \$5, dar od Johana Majstrovicaha in žena; Anna Puncer izročila \$30, darovali so: Frank in Mary Sedminog \$20, po \$10: Chas. in Jessie Clark in Louis Mar; po \$5: Frank in Theresa Slavec in Frank Kocelic. — Rozie Babich izročila \$5, ki sta jih darovala Valentin Maci in žena, Joseph T. Turck izročil vsoto \$100, katere so prispevali sledeči: po \$5: Mary Zorc, Victor Kralj, Frank Zoril, John Hočvar, Anna Zovle, Frank Repovž, Frank Planovšek, Helena Gorčar, Frank S. Ermenc, Tom in Frances Rakus, Joseph Kocjan, John Musich, Anton Sobanc, Fred Glojek, Frank Hvala, Rozie Velich, John Oblak in družina ter Jerry Yurkovek, ena oseba \$2.50, štiri po \$2, štiri po \$1 in ena \$1.50.—Mary Vasil je izročila \$40. Prispevali so po \$5: Frank M. Puncer in žena ter

John Starich in žena, po \$5: Mary Roše, Frank Udovc in žena, Mary Stergar in Anton Vidmar in žena. Ena oseba je darovala \$2. Skupaj poslala \$41.50 Mary Musich, tajnica št. 56.

RAZNI KRAJI

St. Catharines, Ontario, Canada, po \$5: Joseph Primozic, Joseph Progar in Franc Rezel, skupaj \$15. Poslal Joseph Pogorelec.

M. Zobeč, Porthole, Ont., Canada \$10.

Fr. Kos, Morley, Colo., \$5. Društvo št. 475 SNPJ, Mt. Claire, W. Va., \$5; Frank Egart in Louise Ann Mankoch, vsak po \$5, skupaj \$15. Poslala tajnica društva št. 475 SNPJ, Louisa Ann Mankoch.

Gotovina v skladu dne 31. oktobra 1946 \$109,525.05.

Objubljena vsota (Pledges) \$33,000, skupaj \$142,525.05. Chicago, Ill., 12. novembra 1946.

Mirko G. Kuhel, tajnik.

KOMENTARJI

(Konec s 1. strani.)

kongresu obljubil sodelovanje. Ker med njegovo in republikansko stranko ni razlike, mu bo obljubo lahko izpolnil.

V Ilsenburgu na Saksonskem so našli 770 zvonov, ki so jih Nemci pobrali cerkvam v okupiranih deželah. Sedaj jih zahtevajo nazaj. Ampak veliko so jih Nemci med vojno pretopili in porabili za izdelavo orožja.

Vzelo bo dolgo, predno bodo verniki mogli v izropanih cerkvah nadomestiti nove zvonove.

Mrs. Anna Kovach (slovensko ime, dasi ni Slovenka) je prepoznala, da ni varno imeti veliko denarja v hiši. Gotovo so zlikovci izvedeli, da ga hrani. Nekega nedavnega jutra sta dva potrkala na duri in rekla, da sta poslana od telefonske družbe popravljati naprave. Tako sta bila spuščena v hišo. Bile so v stanovanju tri ženske, ki sta jih zvezala, vse prebrskala in odnesla \$25,000 denarja ter za kakih \$10,000 vojnih bondiv. Ljudje, ki imajo toliko gotovine, bi si lahko najeli v banki varnostno shrambo, če že hočejo imeti rajše denar namesto ga vložiti v kake druge vrednote.

Poslopje v Gorici, kjer so bili uradi slovensko-italijanske antifašistične zveze, je vzela ameriška zasedbena oblast, češ, da ga potrebuje, in razobesila na nje-mu ameriško zastavo. Slovenci in protifašistični Italijani so sicer protestirali in poslali k ameriškem upoveljniku deputacijo, ki pa je ni hotel sprejeti. Tako je ta incident mrznje domačega prebivalstva do zasedbene oblasti še bolj povečal.

Rumunjski oljni vreli so v veliki trojici že dolgo zelo sporna točka. Vzela jih je Sovjetska unija na račun vojne odškodnine, ki jo tirja od Rumunije. Prejšnji lastniki (Američani in Angleži) hočejo, da se jim jih plača in Bevin je to na konferenci v New Yorku Rusom predlagal. Toda Molotov mu je je-zno odgovoril, da bi to bila dvojna cena. Eno je Rusija plačala, ko je vrednost vrelecev kreditirala Rumuniji, sedaj pa, če bi se udala Bevinovi zahtevi, bi pa morala nagraditi še kapitalistične lastnike. Zaradi olja bo še veliko sporov in ameriška bojna mornarica je v Sredozemskem morju največ radi oljnih ležišč na bližnjem vzhodu.

Svedska je poslala za svojega delegata v organizaciji združenih narodov Oestena Udena, ki slovi za veččaka v mednarodnem pravu in za izredno nadarjenega diplomata. Po prepričanju je socialist. Pričakujejo, da bo v naporih med "zapadom" in "vzhodom" zmogel pomirjevalno vplivati. Bilo bi res potrebno, da pride med delegate "združenih" narodov taka oseba, ki jih bo znala združevati.

V založbi družbe G. P. Putnam & Sons v New Yorku bo izšla knjiga z naslovom "Pokret", napisana proti sedanjemu jugoslovanski vladi in partizanom. Eden njenih avtorjev je Steven Bizic iz Pennsilvanije. Toda knjiga izide le, če bo družba dobila zanj v naprej dovolj naročil. Zato "Srbobran" poziva svoje čitatelje, naj si jo naroče. Cena ji je visoka, namreč \$4. Srbi bi ta denar lahko vsekakor pametneje porabili, kajti s to knjigo Jugoslavije ne bodo spremenili.

Luigi Antonini, ki je bil v Evropi v prid "pravičnega miru v Italijo", je dejal, da je bodoč-

nost Italije v socialistični stranki, toda le, ako ne bo paktriala s komunisti. To je voditeljem stranke poudarjal na obisku v Italiji, pa ga niso poslušali, kajti obe stranki (socialistična in komunistična) sta se zedinili za skupni program in v minulih občinskih volitvah sta marsikje imele skupno listo kandidatov.

Parnik Wilmette, ki je služil ameriški mornarici na Velikih jezerih, največ v čikaškem okrožju, je bil prodan za staro železovo. Ta ladja je znana tudi mnogim našim rojakom. Prvotno je bila potniška ladja z imenom "Eastland". Dne 24. julija 1915 se je v čikaški reki prevrnila in 812 ljudi je utonilo, ki so bili namenjeni na piknik. Bilo je veliko tragičnih prizorov. Ladjo so dvignili in ji spremenili ime, da se bi prejšnjega pozabilo. Toda sorodnikom žrtev bo ostala v spominu čeprav je nič več ne bo.

Humoristična revija "Krokodil" v Moskvi se peča s prerokovanjem vremena. V napovedovanju lepih in pasjih dni v izdaji z dne 10. nov. pravi, da bodo na zapadu (v anglo-ameriških

krajih) ležali težki oblaki poparjenosti in v Zed, državah pa se posebej oblaki pesimizma. V krajih kapitalističnega tiska bo vcliko dežja. Ozračje se čisti proti vzhodu. Nad Sovjetsko unijo je jasno in pa velik optimističen pritisk. "Krokodil" je imel precej posebnih vremen-skih napovedi. Ampak glede napovedovanja izida zadnjih kongresnih volitev v naši deželi se njegovi vremen-ski preroki niso kaj dobro znašli. Někako tako, kakor včas pri starodavni slovenski Blaznikovi pratiki.

Jan C. Masaryk (minister vna-jnih zadev Čehoslovaške) je ob priliki zborovanja združenih narodov v New Yorku potopil, da ni prav, ker se v "zapadnih demokracijah" označuje tiste dežele, ki glasujejo v večini slučajev skupno s Sovjetsko unijo; za "satelitke". Čehoslovaška prav gotovo ni noben komet, je neodvisna, je demokratična itd. Lahko bi bil — ako se ne bi bal zamere, poudaril, da se bi veliko večino tistih dežel, ki glasujejo enako kakor Molotov in Byrnes, res, smelo označiti za satelitke.

Ampak anglo-ameriški blok poseduje časopise in radio postaje širom sveta in zato je v propagandi veliko močnejši kakor pa "slovanski blok".

V mirovnih pogodbah se gre kajpada največ za interese. Sovjetska delegacija štiti sistem socializacije, poddržavljenja ali kakor že hočete to razumeti, naš državni tajnik pa zahteva v Bolgariji, na Madžarskem, v Avstriji, in Rumuniji in drugje pravico svobodnega investiranja in obnem-ohranitev pogodb, ki so jih te dežele imele pred vojno v veljavi. Gre se pač za olje in rude, za prometna sredstva in ne več za demokracijo, razen kolikor se slednje besedo se rabi v propagandne namene.

Mala Albanija je dobila iz Washingtona precej hudo batino. Ameriška mislija je bila poklicana dohov in za vzrok navajajo, da ker se Albanija — to je, njena sedanja vlada, brani pristati v ameriško zahtevo za priznanje veljavnosti prejšnjih pogodb, nima tam kaj početi.

Monarhisti vseh dežel proti Rusiji

Tendence sovjetske politike je dinastije odpravljati. Vrgla je Petra, pomedla je z bolgarsko dinastijo, pomagala je v kampa-

nji za odstop italijanske dinastije in omajala rumunski prestol, dasi se je rumunski kralj obrnil za zaščito na Ameriko in Anglijo. Srbski monarhisti v tej deželi so stalno na delu v kampanji proti Rusiji, in veri, da do-klar ne bo premagana, tudi Peter ne bo mogel nazaj na prestol.

Vzlic temu položaj ni obupen, ker ameriško ljudstvo ne želi nove vojne, čeprav bi človek dobil iz propagande proti nji drugačen vtis. Zelo jo le prej ome-njeni različni krogi in pa nekateri militaristi in reakcionarni diplomati.

Je pa veliko takih ljudi, ki so sicer proti vojni, a vendar smatrajo, da je neizogibna, češ, da ameriški kapitalizem in sovjetski komunizem ne bosta mogla živeti v miru skupaj.

Zanašati se je glede ohranitve miru torej na združene narode, toda ta ustanova je še v povojih in sedaj še šibko organizirana.

ZBOROVANJE PROSVETNE MATICE BO 24. NOV. V MILWAUKEEU

Chicago, Ill. — Vsa društva ter druge organizacije, pridružene Prosvetni matici, so zastop-nike že izvolile.

Namreč za konferenco, ki se bo vršila v nedeljo 24. novembra v Reberniškovi (prej Sostaričevi) dvorani, 539 So. 6th St., Milwaukee, Wis. Prične se ob 9:30 dop.

Apeliramo na vse, da se tega zborovanja točno udeležijo, ker na dnevnem redu bomo imeli mnogo važnih zadev. In razprave o njih bodo tudi zanimive.

Kot sem omenjal že v prejšnjih poročilih, bosta referirala Josko Oven in Milan Medvešek.

In imeli boste priliko seznaniti se z novo upravnico "Proletarsa". Mrs. Anne Beniger, ki bo poročala o naših publikacijah, stanju JSZ in o drugih aktivnostih.

Vabljeni ste na zborovanje tudi drugi, čeprav niste zastop-niki. Vsi ste nam dobrodošli. In poročila ter razprave bodo gotovo tudi vas zanimale.

Louis Zorko, konferenčni tajnik.

Albanija menja nima vzroka, da se bi vzrujavala radj tega, ampak kaj ako se bi kaj takega dogodilo Franciji, ki je od ameriških ekonomskih stikov izredno odvisna? V Albániji lahko ponovo za Višinskijem, da je to "dclarska" diplomacija in kdo iz opozicije v Angliji jo tudi lahko tako označi. Toda nekatere dežele, med njimi Poljska in Čehoslovaška, so vsled nje ob ameriško posojilo, Jugoslavija ga ne dobi in tudi Sovjetska unija — ko je potipala zanj — ni dobila odziva. Nedavno je Stalin odgovoril angleškemu časnikařju, da se bi Moskva za stvar (za posojilo iz Amerike) ša interesirala in s tem je našo "dolarsko" diplomacijo zopet potipal. Ampak prosil jo ni. Ako hočete, posodite, če ne, si bomo pa sami že kako pomagali, menijo v Moskvi, dasi bo vzelo dalj časa. In Zed. državam ne bo to nič v korist.

Zed. države center kampanje proti Sovjetski uniji

(Nadaljevanje s 1. strani.)

rikalne organizacije in pa tisti, ki delujejo za stare sorte Poljsko, za odvzem baltičskih dežel Sovjetski uniji itd.

Katoliška cerkev je proti Rusiji iz ideoloških razlogov in pa ker je konservativna in ena glavnih stebrov starega reda. Rusijo smatra za sovražno cerkvi in za bogatajsko. Tarna za katoliško Poljsko in katoliški Poljaki v Ameriki ter v Angliji delujejo kolikor morejo, da bi povzročili kak incident, ki bi dovedel vojno z Rusijo.

Enako je cerkev nasprotna današnji Jugoslaviji. Tarna, ker Tito "preganja" duhovnike in oblast se je predrznila celo nadškofa (Stepinaca) poslati v zapor.

Monarhisti vseh dežel proti Rusiji

Tendence sovjetske politike je dinastije odpravljati. Vrgla je Petra, pomedla je z bolgarsko dinastijo, pomagala je v kampa-

nji za odstop italijanske dinastije in omajala rumunski prestol, dasi se je rumunski kralj obrnil za zaščito na Ameriko in Anglijo. Srbski monarhisti v tej deželi so stalno na delu v kampanji proti Rusiji, in veri, da do-klar ne bo premagana, tudi Peter ne bo mogel nazaj na prestol.

Vzlic temu položaj ni obupen, ker ameriško ljudstvo ne želi nove vojne, čeprav bi človek dobil iz propagande proti nji drugačen vtis. Zelo jo le prej ome-njeni različni krogi in pa nekateri militaristi in reakcionarni diplomati.

Je pa veliko takih ljudi, ki so sicer proti vojni, a vendar smatrajo, da je neizogibna, češ, da ameriški kapitalizem in sovjetski komunizem ne bosta mogla živeti v miru skupaj.

Zanašati se je glede ohranitve miru torej na združene narode, toda ta ustanova je še v povojih in sedaj še šibko organizirana.

ZBOROVANJE PROSVETNE MATICE BO 24. NOV. V MILWAUKEEU

Chicago, Ill. — Vsa društva ter druge organizacije, pridružene Prosvetni matici, so zastop-nike že izvolile.

Namreč za konferenco, ki se bo vršila v nedeljo 24. novembra v Reberniškovi (prej Sostaričevi) dvorani, 539 So. 6th St., Milwaukee, Wis. Prične se ob 9:30 dop.

Apeliramo na vse, da se tega zborovanja točno udeležijo, ker na dnevnem redu bomo imeli mnogo važnih zadev. In razprave o njih bodo tudi zanimive.

Kot sem omenjal že v prejšnjih poročilih, bosta referirala Josko Oven in Milan Medvešek.

In imeli boste priliko seznaniti se z novo upravnico "Proletarsa". Mrs. Anne Beniger, ki bo poročala o naših publikacijah, stanju JSZ in o drugih aktivnostih.

Vabljeni ste na zborovanje tudi drugi, čeprav niste zastop-niki. Vsi ste nam dobrodošli. In poročila ter razprave bodo gotovo tudi vas zanimale.

Louis Zorko, konferenčni tajnik.

in prehranjevalno središče, kot tudi največji posamezni kraj—svetovni trg živine." Produkcija rodovitne gornje misijske planjave in živina zapadnih rančev—naravno povzdigujejo to narodno prevozno središče—ustvarjajoč tu glavno točno procesiranje hrane—in eno največjih industrij.

Prvenstvo Chicago te vrste industrije si je postavila kot za prvo produkcijo svežega, govejega, jančevine in prašičjega mesa, kuhane šunke, sveže in suhe klobase in oleomargarine.

Ker je srednji zapad narodna žitnica, je Chicago in severni Illinois velikansko središče žitne distribucije. Chicago Board of Trade obratuje 86 odstotkov vse narodne trgovine, pšenice, koruze, ovsa, rži, ječmena in soya žitlaza—bodočnost trga—največji trg na vsem svetu.

S svojo ekonomsko bilanco med industrijami, trgov in agrikulturo, je ta kraj osrčje svetovno največjega zemeljskega cesarstva.

Enake naravne prilike, ki so doprinesle važnost procesiranja prehrane, so pomagale zgraditi njeno vodstvo v industriji, transportaciji in trgovanju. Nobeno drugo središče ne nudi tako lahkih dotikov z drugimi velikimi tržišči. Noben drugi distributivni okraj vam ne nudi toliko ohrane na času in daljavi v poslužu narodu—in za ves svet.

To je nekaj vzrokov, zakaj je ta okraj tako ugodno pripravljen za bodočo industrijalni napredek. Ako nameravate iskati nov prostor, ali povečati vašo industrijo, tedaj se te neprimerne ugodnosti tega okraja vredne vaše pozornosti preiskave. Mi vam z veseljem pomagamo na vašo željo z vsemi podrobnostnimi podatki in pojasnili. Vsa ta posluža je brezplačna.

Visit the "VICTORY INTERNATIONAL LIVE STOCK EXPOSITION"—November 30—December 7

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

TERRITORIAL INFORMATION DEPARTMENT

140 South Dearborn Street, Chicago 3, Illinois—Phone RANdolph 1617

NAJBOLJŠA POMOČNIKA PRI UČENJU ANGLEŠČINE IN SLOVENŠČINE STA ANGLEŠKO-SLOVENSKI BESEDNJAK
Cena \$5.00
IN
ANGLEŠKO-SLOVENSKO BERILO
Cena \$2.00

Avtor obeh knjig je DR. F. J. KERN

NAROČILA SPREJEMA PROLETAREC

2301 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO 23, ILL.

A Northern Illinois 4-H Club Member and Her Prize-winning Herford Steer

Chicago and Northern Illinois ...Center of an Agricultural Empire

BILO JE neizbežno, da Chicago postane svetovno središče za prehrano. Tu v severnem Illinoisu se procesira za milijardo dolarjev vrednosti letno. Tu je stotisoče ljudi zaposlenih samo v tej industriji.

Štiridesetodstotkov ameriškega kmetijskega pridelka v dolarski vrednosti je producirana—ali v prekončni prevoznosti—severnega Illinoisa. Valed tega je Chicago postalo največje mesarsko

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

TERRITORIAL INFORMATION DEPARTMENT

140 South Dearborn Street, Chicago 3, Illinois—Phone RANdolph 1617

OUR ELECTIONS ARE FREE—PROVIDED YOU ARE FOR A FREE ENTERPRISE SYSTEM

Well, it's been a fine free election. American citizens—except in the South, have had every opportunity to vote Democratic or Republican. Each party has been solidly pledged to the free-enterprise system. In the majority of cases, the candidates have been picked by the party machine. The heretics in most instances have been retired to the pasture, the heretical parties shoved off the ballot. It should be a lesson to those other democracies which have lost faith in the capitalist way of life and have even permitted labor parties and socialist parties to come to power. Take New York State, for instance. Under radical pressure, independent parties have come into being, and at last three—American Labor, Liberal, and Communist—have got on the ballot. And in every case their members and adherents have had the inalienable right of voting for the chief Democratic Party candidates on their own party line. At the Congressional or State Assembly level they are occasionally urged to vote for a good Republican or for a candidate bearing their own label. Not so, however, other parties whose independence has gone beyond the limits of decent American political behavior. The Socialists, for example, who are known to distrust both the free-enterprise system and the two time-tried parties, have, through petition, the legal right of getting on the ballot. But the law is conveniently framed so that a technical mistake—the wrong color of ink, the wrong color of paper, a single mistake in an assembly district—can invalidate the petition. Naturally, Democratic judges and lawyers, well versed in the law and the American way of election, discover those errors. So New York Socialists, in contrast with some millions of their British, Canadian, Australian, French, and Scandinavian cousins, who talk about building a new society, find Election Day a rather dull affair. What they don't realize, of course, is that in this country we've had our revolution—as any Tammany chief or daughter of the said revolution could tell them.—The Nation.

Everybody Wins But Uncle Sam

Apparently, everybody but Uncle Sam is making money on the disposal of surplus war goods. How the system works has been brought out by the House Committee on Surplus Property. Its investigations revealed that a Philadelphia junk dealer obtained machinery that cost \$346,648 for \$5,650 or \$16.50 a ton. The first junk dealer sold the machinery to another junk dealer for \$19 a ton, who passed it along to a third dealer at \$40 a ton. The third dealer sold it to a fourth dealer at \$75 a ton, and the latter disposed of the machines for \$224,657.82. Why all this juggling? Because the War Assets Administration has a rule that materials bought as junk must be sold as junk. However, the rule applies only to the first dealer. Where was the War Assets Administration while all this was going on? It was right there on the job, seeing that the dealers didn't lose on the transactions. One dealer said that he had purchased the machinery on representation of a W. A. A. warehouse superintendent that he could sell it for a great deal more than he paid for it. He did.—Labor.

Open Shop Boom

One indirect result of the recent election was a boom for the open shop. In Nebraska, South Dakota and Arizona the electorate voted for amendments to state constitutions forbidding the closed shop. In this they follow Florida and Arkansas. (Constitutionality of these provisions is uncertain, and will remain that way until there is a test case that gets up to U. S. Supreme Court. One is in process in Florida. Alabama has a "right to work law" that makes the right to work independent of union membership, but since closed shop agreements still remain in force in Alabama, it has provided no test.) The vote on these proposals reflects to some extent the experience of workers, often of veterans, in trying to get into lines of work where there are high initiation fees. Some unions have free initiation for veterans, especially for first job after discharge for service. But many of them find that hundred buck fees to apply trades learned in the army hits them hard and have objected. Even so conservative a unionist as Tobin of the Teamsters puts out advice in current issue of Teamster that high initiation fees are bad union business. "A union," he says, "is not a country club which restricts membership to the super social brackets." Various crafts have charged high initiation fees on the grounds that they had so improved conditions for the new entrant that he should pay something into the union funds for the cost of achieving these conditions. With real wages going down at a time when one could expect them even without unions to have gone up, it is rather hard to advance such an argument. Anyway a union does not win its battles with its treasury—it wins them with the solidarity and militancy of its members.—Industrial Worker.

WHY ARE WORKERS SO UNABLE TO UNITE THEIR TREMENDOUS POWER?

Union members are workers; non-unionists are workers; farmers are workers. By a majority that could be an overwhelming force for abundance and security the American people are workers. Yet, neither the workers of America nor of any other nation have ever been able to unite the tremendous power of their numbers to the end that all who are workers could enjoy the fruits of co-operative labor. If there is one thing that the recent election has demonstrated it is that the working people of the nation are divided. With millions of people organized in economic groups within these United States, the division of the American people seems like a paradox until the importance of that one word, "group" is understood. People have individual interests, and they vote to advance them. Groups have group interests and they likewise vote to advance them. But there is no common interest in America. That is demonstrated in every election. It was demonstrated with unusual clarity in this year's election. Whether or not he "planned it that way," Franklin D. Roosevelt has bequeathed this nation a legacy of group antagonisms that are sinister in their implications and possibilities. In the recent election people who were Democrats voted Republican because other people were Democrats. Voters in farm and rural communities were more de-

THE MARCH OF LABOR

THE FEDERAL COUNCIL OF CHURCHES OF CHRIST IN ITS 1946 SESSION REAFFIRMED THE RIGHT OF LABOR TO STRIKE, SUPPORTED THE RIGHT TO WORK AT AN ADEQUATE WAGE, REGARDLESS OF CREED OR RACE, AND CALLED FOR GOOD FAITH IN COLLECTIVE BARGAINING.

FOURTEEN MILLION WORKERS ARE COVERED BY WRITTEN COLLECTIVE BARGAINING CONTRACTS.

BE SURE THE HAT YOU BUY IS UNION-MADE! LOOK FOR THIS UNION LABEL UNDER THE SWEAT-BAND OF THE NEXT HAT YOU BUY.

ONE OUT OF FOUR CASES OF VIOLATIONS INVOLVING WAGES AMONG 44,300 NEW YORK ESTABLISHMENTS EXAMINED AROSE BECAUSE THE EMPLOYER FAILED TO PAY HIS WORKERS THE REQUIRED 40¢ PER HOUR UNDER THE FAIR LABOR STANDARDS ACT.

The Mandate on Labor

Senator Ball interprets the election as a mandate to get on with the job of passing restrictive labor legislation. There is no doubt that he will have lots of company, particularly if the threatened coal strike or any other big walkouts take place. Some Republicans are beginning to see that a majority party cannot beat labor about the bush with the same gay abandon as in the days of its minority; for labor still has votes, and a majority is still maintained by addition, not subtraction, of ballots. Nevertheless the pressure for a triumphant legislative chastisement of unions will be evident when Congress convenes. Our advice to the authors of that pressure is not to push their luck too far. Whatever the political consequences of restrictive labor legislation might be, it remains that the deep basic causes of industrial strife cannot be removed by hitting unions over the head with a statute book. Conceivably a harmless bill might be passed which would relieve some pent-up feelings. But let's not kid ourselves that this is the way to solve the labor problem.

Peter F. Ducker makes that point effectively in a trenchant analysis of industrial conflict in the current Harper's Magazine. Not even the ultimate legal change of socialism, he points out, eliminates friction between labor and management. In this country, Mr. Ducker finds, the main sources of trouble are: managerial unfairness, or the appearance of it, in handling grievances and other contractual relations; the psychological effects of monotonous assembly-line work; the tendency to organize work and pay scales in such a way as to set worker against worker, isolate each from his fellows; and, finally, the overarching cloud of economic insecurity. All of which gives point to a speech by Charles Luckman, president of Lever Bros., in Chicago the other day. He urged businessmen to "stop making noises like a corporation." By and large, he said, business has earned its reputation "of being opposed to everything that spells greater security, well-being, or peace of mind for the little guy." Business can live down the reputation only by full acceptance of collective bargaining in spirit as well as in letter; only by genuine concern for the little guy's welfare. Obviously the sword cuts both ways. Unions, too, must bargain in good faith. A John L. Lewis, withholding his wage demand until weeks of insincere "negotiation" have reduced the issues to a test of brute power, does as much harm to collective bargaining as an irreconcilable corporation executive who stays awake nights thinking up retribution for unions.

On the currently paramount issue of wages, there is an offensive arrogance in the attitude of those who are watchfully waiting with a big stick for labor to "step out of line." It is assumed that labor, having seen the cost of living cut loose, has some sort of moral obligation to accept meekly the depletion of its weekly wage. It is assumed that in case labor declines to stand still for this, the unions alone will bear the whole responsibility for the economic results. But labor did not blow the lid off prices; its wage increases last year were only a small and by no means the decisive factor in those increases that have taken place. Let us not lay on labor's shoulders sole responsibility for the excesses of the national economy as a whole. Notwithstanding all this, the hard fact remains that widespread work stoppages this winter can only halt the stream of production which is now, more than ever, the nation's salvation. And they can only make absolutely certain the passage of truly harmful legislation. The country looks to both labor and management to avert these evil consequences by accepting genuine collective bargaining in a new spirit of conciliation and mutual respect.—The Chicago Sun.

MOSCOW CREATES NEW MINISTRIES IN SOVIET EXPANSION

London—(Reuters)—Expansion of the Russian government, involving the creation of several new ministries and the appointment of 15 new junior ministers, was announced by Moscow radio recently. Duties of the new ministries will cover such undertakings as food reserves, domestic animal breeding, silk production, manufacture of surgical instruments, geology, and the film industry. At the same time, Georgyi Malenkov, 45 year old member of the presidium and one of the five secretaries of the central committee of the Communist party, has been appointed a deputy chairman of Stalin's cabinet. Malenkov was a member of the supreme council (the soviet parliament).

Safe In Repeating

When Egan was American minister at Copenhagen, he made a practice of going through Denmark once a year and lecturing on American literature. On night when the Crown Prince and Princess were dining at the American Legation, the Crown Prince said to Mr. Egan: "I receive agreeable reports of your lectures in the provinces. Do you use a different lecture every time?" "I always use the same one, Your Honor," the minister answered. "But what do you do if people come a second time?" "They never come a second time," was the answer.

FEWER "FAGS" MADE

For the first time in 13 years, production of cigarettes shows a decline. Output during the first six months of 1946 is said to be 2 per cent—or half a billion—less than during the same period a year ago.

IN THE WIND

From The Nation

THE WIND DEVOTES ITSELF this week to a compendium of worthy utterances, both by men and the institutions. Heading the list is Court Asher, publisher of X-Ray, who recently referred to General Eisenhower as a "Swedish Jew."

MEANWHILE, editor Luka Palamarchuk of the Ukraine's Radianska Ukraina told a New York Times reporter that "there is no criticism of Josef Stalin in Soviet newspapers, because Stalin never does anything that merits criticism. A MAN was interviewed by the University of Denver's National Opinion Research Center the other day. He was asked: "Do you think Negroes are as intelligent as white people?" He answered: "No." He explained: "Some Negroes you couldn't learn anything."

H. W. PRENTISS, JR., who seems to have earned his own regrets, said in a recent address: "Unfortunately, freedom and physical luxury seem to be congenitally incompatible." Mr. Prentiss, who ought to know, is president of Armstrong Cork and past president of the N. A. M.

A PROCLAMATION by Thomas E. Dewey of New York named the week before election as that state's "Apple Week."

THAT SAME PRE-ELECTION WEEK, the Wayne County (Michigan) Republican Finance Committee expressed its fear of a reputation by the county, of Senator Vandenberg. "This," quavered the committee, "could have awe-inspiring repercussions."

AND THE RESEARCH STAFFS of three California industrial-employment commissions have announced breathlessly to Governor Warren that unemployment in California dropped in September and that "the chief reason for this rapid decline in unemployment was the large expansion in employment."

"SO LITTLE," says the Pennsylvania Railroad in a pamphlet urging raises in freight rates, "has never before meant so much to so many."

A SMALL SQUIB in the New York Herald Tribune announcing the resignation of Victor Emanuel, director of General Aniline and Film Corporation, carried this headline: "Resigns Dictatorship."

CLASSIFIED AD in the Bridgeport (Connecticut) Telegram: "A Master Baker seeks a new position. Have good bread formula. . . . Can handle union and other un-American element. Pay-roll padding if desired."

THE TAIL WAGS THE DOG

American University, Washington, D. C., dropped football because it finds that the sport has degenerated into a "human slave market." The school charges that "day by day young men come to the auction block for sale to the highest bidder." It says the bidding is "bitter, determined and unscrupulous." Coming on the heels of a similar blast from Maj. Gen. Maxwell Taylor, West Point commandant, the charge cannot be ignored. Somewhere along the road, the signals seem to have been mixed. The tail is now wagging the dog. Theoretically, college football is an adjunct to education—a source of relaxation, exercise and training in sportsmanship. Actually, the game has become a big business—an end in itself. It has, as American University noted, "no more relation to education than bullfighting to agriculture." If the game is to be professionalized, let the colleges be frank about it; let them strip away the phony aura of sentiment surrounding it.—The Chicago Sun.

Why Production Lags

One reason why the owners of corporate industry are not so eager to produce as they might be is that production is not necessary right now in order to make profits. Thus we have a report from the Packard Motor Company that reveals a profit (net) of \$1,387,316 for the first nine months of 1946. The significant fact about that profit was that it was over a quarter-million dollars more than the Packard Company made in a similar period a year ago on much smaller volume of sales. Sales and billings this year were \$64,358,312, compared with \$205,018,074. How does it happen that the Packard owners were able to get so much profit from such grossly-reduced sales? As a matter of fact they didn't make the profits—they just got them. They got them from Uncle Sammy, who provided a tax "carry-back" law for the benefit of profit-takers while the boys were too busy looking at Germans to watch what was going on at home. Without the tax refund law the Packard owners would have recorded a loss of more than \$6 million. The difference was in the nature of a refund out of taxes the company paid in more productive, and therefore more profitable, years. Well, workers will get a refund too, one of these days. They'll not get it in millions, but in the doles and handouts that are grudgingly bestowed upon working people when concerns like the Packard Company no longer have any use for them. The lopsided consideration of profit needs and human needs was one of the things that was "planned that way" by the late President Roosevelt, whose signature made tax refunds a law of the land. But it's not what we're inclined to complain about. Our complaint is that the automobile business in general are still the property of a few who operate them solely for their own profit instead of for the welfare of the people. We think they should be owned by the people and that the people should get all the benefits of their own labor.—Reading Labor Advocate.

Apathetic Victors

News from the nation's largest city indicates that the apathy with which the American people view politics is not confined to the "sticks." The New York Times reports that Times Square crowds, which were smaller than those found at an "Irish fair," observed "dead silence" when news of the election results was flashed and that even the Republicans didn't find anything to cheer about. Indifference to things political may come from a number of causes. However, we are convinced that in the present instance the explanation is an utter lack of faith that the election of Republicans is going to result in any improvement of the lot of the common man. The people didn't vote for Republicans so much as they voted against the party that had been in power for more than a dozen years. They were resentful and they took it out on the Democrats. There's a danger signal in the news from the nation's metropolis. People can't be both angry and hopeless without being a potential threat to the peace and order of the status quo. Now that the Republicans have increased their power it will be up to them to do something that will satisfy the American people and keep them satisfied. If they don't, the least that can happen will be that they will be kicked out of the offices to which they have been elected and that the people will again jump from the frying pan into the fire. But the combination of apathy and disgust ultimately produces a social explosion that blows existing forms and customs out of existence.—Reading Labor Advocate.

AN INVESTIGATION OF THE OWNERSHIP AND CONTROL OF THE BRITISH PRESS

"Let the Press look after its own affairs," a Conservative M. P. pleaded, opposing a House of Commons resolution calling for a Royal Commission of inquiry into the finance, control, management, and ownership of the British press. But one reason why such an inquiry is needed in Britain, and would be equally valuable here, is that the press as an institution has to a large extent abandoned the practice of self-criticism. In the days when newspapers were small and personal they seldom hesitated to call attention to one another's misdeeds. But now that publishing has become really big business, with huge investments at stake, there is a tacit understanding that dog does not eat dog, and any paper can suppress news without much risk of exposure from its competitors. Freedom of the press, it seems is freedom to discuss and investigate any matter of public interest except the press itself. This being the attitude, it is not surprising that proposals for a government sponsored study of the newspaper industry evoked anguished cries in Fleet Street. Titled publishers charged that the Labor government, resenting criticism, was plotting to abolish freedom of the press. Working newspapermen, however, applauded; they know how much their freedom to report the news accurately had been curtailed by the necessity of catering to the ambitions and whims of power-drunk newspaper proprietors; they knew the insecurity which concentration of newspaper ownership had brought to their profession. In the House of Commons, journalist members of Parliament moved a seconded the resolution calling for a Royal Commission. In a free vote, with the government whips called off, it was approved by 270 to 157. So at last some daylight is to be thrown on the dark recesses of Fleet Street.—The Nation.

SENSATIONS EXPECTED IN PROBE OF BRITISH PRESS

The British Labor government has ordered a "full-dress" investigation by a Royal Commission into the financial control management and ownership of British newspapers. Sensational developments are anticipated. The probe was approved by Parliament after an extended and heated debate. The British National Union of Journalists, 23 of whom are members of the House of Commons, initiated the proposal. The matter has long been agitated in Britain, but, for obvious reasons, very little attention has been given the controversy by the American newspapers. An exception is the Baltimore "Sun," which has a correspondent in London who reported rather fully the Parliamentary debate. Charges hurled against British publishers were similar to those which have been brought against our own press. The main complaint is that the newspapers have fallen into the hands of wealthy men, some of whom were declared to be "megalomaniacs" who distort the news, suppress vital facts and use their papers to advance their own personal, political and financial interests, without regard to the rights of readers. Speaker after speaker asserted that a "free press," with minor exceptions, no longer exists in Britain. As one speaker said: "How can we have freedom of the press under a system of combines and chain newspapers which are mainly interested in profits, and, secondarily, in presenting the particular views of publishers—views which are frequently at variance with the aims and aspirations of the people?" That's a big question, and it can be addressed to Americans with equal force. **ROBOT** Like cigarettes and candy bars, rail tickets are now being sold by machine. By inserting coins and pushing a button, a ticket can be secured to any one of 16 suburban stations from a robot installed in Philadelphia by the Pennsylvania. The machine even makes change and is said to be slug proof. The manufacturer claims the device will issue 20 tickets a minute.